

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

Rokonszenves kisebbségi politikát ígérnek a miniszterek

Tatarescu kisebbségi és Angheliescu közoktatásügyi miniszterek a minap tárgyalásokat folytattak a romániai német kisebbségek vezetőfőfőfiaival. A németek ezuttal iskolaiügyi sérelmeiket tárták a miniszterek elé, mire Angheliescu és Tatarescu meglepően jóindulatú kijelentésekkel igyekeztek megnyugtani a németeket.

Helyesebben szólva meglepő volna az, ha a miniszterek által kilátásba helyezett elvek a gyakorlatban megtestesülnének, mert maga az ígért, megédes csengésében a miniszteri ajkáról még nem meglepés.

Különösen Tatarescu volt az, aki a kilátásba helyezés terén valóban elment a gavalléria legtávolabbi pólusáig. Megígérte ugyanis a most érvényben lévő közoktatási törvénynek oly lényeges módosítását, hogy az valósággal új kurzust, új áramlatot fog jelenteni a kormány kisebbségi politikájában.

— Azzal a politikával — mondotta a kisebbségi miniszter — amit a legközelebbi jövőben inaugurálunk, a kisebbségek teljes szimpátiáját, meglegedését fogjuk kiváltani.

Ismételjük, maga a miniszteri kijelentés még nem meglepetés számunkra. Élénken emlékezhetünk Tatarescu miniszter kisebbségünkkel barátkozó nyilatkozataira, amiket néhány hóval ezelőtt Kolozsvárott röpitett föl a levegőbe s aminek nyomán az erdélyi magyarság kebelében legkomolyabb formában fölmerült a latolgatás, nem volna-e időszzerű a Magyar Párt részéről paktumot kötni a kormánnyal? Akkor a párt vezeterei le is utaztak Bukarestbe, keresték Tatarescut, hogy vele a formális megegyezés részleteiről tárgyaljanak. A kisebbségi miniszter azonban már nem állt szavainak s egyszerűen elkerülte a magyarság vezetőivel megbeszélte találkozást.

Nem hinnék, hogy a miniszter a németekkel is hasonló játékot űz ma, mint űzött mivelünk juniusban. A romániai németek összetételében sokkal szervezettebb, a parlamentben s a kisebbségi porond minden talpalatnyi helyén sokkal harcra-fegyverzettebb, semmint vele ugyanolyan félvállról lehetne beszélni, mint mivelünk. Ha a miniszter nekünk valamit ígér és az ígért később nem válik valósággá, mi legfeljebb megbántva ejtjük fejünket mellette, a németek ellenben ott fogják verni a padot Bukarestben a képviselőházban és hogyha az sem segít, hát évtizedeken keresztül egyszerűen kiépített útjaikat is fel fogják használni.

A magyarnál összehasonlíthatatlanul kisebb német kisebbséggel packázni nem lehet és éppen a német minoritásnak ez a kedvező helyzeti energiája a legnagyobb biztosíték arra, hogy a miniszterek ezuttal tényleg és komoly megfontolással forgatják fejükben a kisebbségi politikacsinálás megváltoztatását.

Legyünk tehát megegyezés jóhiszeműek. Higgyük el, hogy a közoktatásügyi

terén, esetleg más irányban is lényeges fordulatok előestéjéhez érkezünk. Önként merül fel azonban a kérdés: miért csak ma látják be a kormányfőfiak, hogy eddig tanusított viselkedésük a kisebbségek iránt nem volt kielégítő. Hogy történhetett az, hogy csak ma eszmélnek rá a kisebbségi szimpátia-megnyerés fontosságára? Amikor Tatarescu azt mondja, hogy a legközelebb inaugurálandó kisebbségi kormánypolitika a kisebbségek teljes szimpátiájával, meglegedésével fog találkozni, abban egyszersmind benne van az is, hogy a miniszter tudja, hogy a kisebbségek eddig nem voltak meglegedve helyzetükkel. Nyílt kérdés, fájó kérdés marad, miért csak most történik ez a ráeszmélés, amikor a kormány már maga is utolsó ülészaknak tekinti a parlament október-

ben kezdődő ülészakát a maga uralma alatt? Miért van az, hogy a kisebbségi kérdés sohasem érdekli a kormányokat amikor még erősen ülnek a nyeregben? Miért vesznek bennünket észre csaknem sorszerű következetességgel csupán a hatalom polcáról lefelé ereszkedők?

Vagy oly nagyon lenn volnánk a mélyben Románia kisebbségei, hogy a magashól meg sem láthat bennünket a szem? Ne kutassuk a magyarázatot s elégedjünk meg, ha véletlenül mégis bekövetkezik, hogy egy kormány — bárha távozó kormány is — valóban enyhíteni akar sérelmeinken. Várjuk, mi válik valová Tatarescu és Angheliescu miniszter urak ígéreteiből?

T. G.

A Banca Nationala akciója a pénzkrisis megoldására

Bukarestből jelenti a Rador: A bukaresti bankok képviselői a Banca Nationala helyiségében értekezletet tartottak a készpénzhiány ügyében. Megállapították, hogy a gazdasági válság egyik igen fontos oka a deflációs politikában leli magyarázatát. Protopopescu azt látja, hogy a súlyos helyzet azért állott be, mert a valuta stabilizálása alatt tett lépések késtek.

Javasolta, hogy a Banca Nationala külföldi kölcsönt vegyen fel és ennek fedezésére tegye le aranykészletét. Éppen úgy, mint Franciaország tette a Morgan-

csoporttal kötött kölcsön kérdésében, a mely szintén valutajavítási kísérletként szolgált. Oromul, a Banca Nationala kormányzója a javaslat elvetését kívánja és megállapítja, hogy a deflációs politika jó eredményre vezetett és ettől a kormány nem is óhajt eltérni. Hajtsák végre — ugymond — adósaikat a bankok. Redukálják a leszámítolási hiteleket, fizessék meg tartozásaikat a Nemzeti Banknak és akkor a váltás nagymértékben enyhülni fog. A Banca Nationala egyetlen komoly pénzügyi tétet sem enged válságba jutni.

Ki legyen a Magyar Párt elnöke

Napok óta figyeljük a kolozsvári lapok hasábjain a Magyar Párt elnökválasztása előtt megindított cikksorozatokat, a melyekből kitűnik, hogy a báró Jósika Samu örökének betöltése — mert Ugron István csak helyettes elnök volt — komoly gondot okoz a magyarságnak. Két nevet vetettek föl: a Bernády György dr és gróf Teleki Arctur nevét.

Mielőtt a személyi kérdéshez hozzá szólnánk, nézzünk bele a párt életébe és a helyzet mérlegelése után döntsük el, hogy milyen egyéniségre van szüksége a magyarságnak. A magyarságnak és nem csupán a Magyar Pártnak, mert afölött vitázni sem lehet, hogy a Magyar Párt nemcsak egy politikai párt, hanem annak vezetősége nem más, mint a Románia területén élő magyar nép vezérlo képviselője. Ezt nemcsak érezzük, nemcsak tudjuk, hanem ezt kell minduntalan hangsúlyoznunk is, nehogy észbe jusson bárkinek is a párt vezetőségét, választmányát egy egyszerű sablonos politikai párt vezetőségnek tekinteni.

Báró Jósika Samu erős, markáns egyéniségének vezetése alatt, kemény kezekbe volt a gyeplo és neki köszönhetjük azt az egységet, amibe a magyarságot összehozta. De hamarabb dőlt ki, semhogy a szervezés nagy munkáját befecskézte volna. A tény az, hogy Erdélyszerte még rengeteg munka van hátra. Ugyiszólván még a kezdet nehézségeivel küzd a párt, a szervezési munkálatok érzik egy hatalmas erő hiányát, azét a kézét, amely mindent összefog és mindent irányít. Egyszóval a választott elnök magasan felettünk álló

fejét keressük, akire úgy nézzünk fel, mint a tudás, gyakorlat, politikai bölcsesség tökéletességére, aki soha egy pillanatra sem nyújt kételyt, akinek tetteit, szavait nem bíráljuk, hanem vakon követjük, még akkor is, ha nem értjük, mert bennünk él az a tudat, hogy ő tudja mit miért mond, miért cselekszik úgy és nem másképpen s az bizonyos, hogy jól van. A biztos kezű, megmondott hadvezért körül övező föltétlen bizalom, tisztelet s annak következménye a teljes fegyelem kell, hogy piederstálra emelje a magyarság tömege előtt a Magyar Párt jövőndő elnökét.

Azzal már tisztában van mindeki, hogy nem névre van szükség a párt élén. Elmúlt, örökre elmúlt ez az idő. Harc van, küzdelem egy nép egy zászló alá tömörítése; óhajok, kívánságok, követelések kivívása a cél: a sereg élére edzett, kipróbált, bátor, okos, ha kell furfangos, politikailag iskolázott hadvezér kell.

Nagy, óriási munka vár az új elnökre, új választmányra, mert annak ugyiszólván a semmiből gigászi művet kell teremteni: a magyarságot egy lélekbe, egy testbe, a Magyar Párt testébe összeforrasztani és a parlamentben kivívni azt a pozíciót, azokat a politikai, gazdasági, kulturális követelményeket, amiket két millió magyar sulya, presztízse megkövetel.

Az elnökségre két név van kombinációba véve: gróf Teleki Arctur és dr Bernády György.

Az első kevésbé ismert név a magyar nép tömege előtt. Mint kitűnő gazdát, mint áldozatkész kiváló magyar embert, minden tekintetben elsőrendű férfiu

egyéniséget ismerik azok, akik számon tartják Erdély minden számottevő fiát. Az ő nevének felszínre dobása mindenesetre nem érdemtelenül történt, de nem is minden politikai háttér nélkül.

Azonban minden kiválósága mellett is nem találjuk meg benne azt a garanciát, amit fentebb kifejtettünk s aminek végső konklúziója: nem kísérletezhetünk!

Nem tehetünk a szilaj mén hátára olyan embert, akiről nem tudjuk, mennyire biztos a nyeregben. Csak megfutott versenyek győztes lovasát eresztethetjük a svadron élére, akiről már tudjuk, hogyan veszi az akadályt. Meri ezer és ezer akadály áll előttünk és számítani kell arra, hogy még újabb ezer akadályt torlaszolni az ellenpártok politikailag jól dresszírozott sok politikai furfanggal felfegyverzett vezérei.

Minderre gróf Teleki Arcturban nem látjuk meg eddigi tetteiből még azt a biztosságot, gyakorlatot, amely sajátja dr Bernády Györgynek. Ennek az embernek egész élete politikai küzdelem, alkotás, szervezés, harc és emberekkel való bánás, emberek észével való viaskodás. Egész eddigi életpályája garancia az elnökségre. Évtizedekkel ezelőtt elismert alkotó, szervező zsenijét eddig is nélkülözte Erdély magyarsága. Mindaz, amit elmondtunk, hogy milyen emberre van szüksége a magyarságnak, összpontosítva van Bernádyban, aki a teremtés, a politikai iskolázottság, a vezetés mestere.

Ó tudott teremteni semmiből egy várost és fog tudni teremteni mindent, amire a Magyar Pártnak szüksége van. Mindaddig, amíg Bernády György aktív, nem jöhet számba senki más az elnöklőségre. És ő, aki életében mindig az emberek közt válogatott, hogy mindenkit a neki megfelelő helyre helyezzen, tábornokrád úgy fogja összeállítani, hogy azzal megvalósíthatja a magyarságnak a Magyar Párttal szemben fennálló ideáljait.

Peredy György.

Uriszabó üzletünket

a „Sas-passagéban”
megnyitottuk

hol a legkényesebb izlésnek megfelelő elsőrangú **divatruhákat** készítünk a legszolidabb árakban

Bacsó és Braun

Vád alá helyezték a gyermekmenhely két ápolónőjét

Ki tépte ki a lelenc-gyerekek fülét.

Megírta a „Nagyvárad” pár nappal ezelőtt, hogy a gyermekmenhelyen egy ápolónő ki-tépte Zdretea Teodor másfél hónapos árva gyerek mindkét fülét. A „Nagyvárad” cikke után az államrendőrség bevezette a vizsgálatot. Tegnap Borodi komisszár-speciál és Márk detektív helyszíni szemlét tartottak a gyermekmenhelyen. Kihallgatták a két gyanúsított ápolónőt: Mandovics Annát és Valerianu Máriát. Mindketten tagadnak, illetve egymást vádolják.

A lelenc-gyerekek ugyanis Mandovics Anna gondjaira volt bízva és a szomszédságában lakott Valerianu Mária. A gyermek szobájában egyedül Mandovics Anna volt, amikor a kis gyerek keservesen sikított és ő mégis Valerianu Máriát gyanúsította meg, hogy a szerencsétlen gyermek fülét ki-tépte.

A rendőrség embereinek megmutatták a kis gyermeket, akin egyébként az orvosok sikeres operációt végeztek. Súlyos testisértes büntetésért a rendőrség vád alá helyezte a két ápolónőt, akik minden bizonnyal elveszik méltó büntetésüket embertelen tettükért.

Az épülő Nagyvárad

Nagyvárad iparosai az építkezésekért

Lapunkban közöltük a Nagyvárad Lakás-építő Részvénytársaság felhívását, amelyben dr Popovici Miklós prefektus ur, mint a Lakásépítő Részvénytársaság elnöke, felhívta az iparosokat, hogy eszközöljenek részvényjegyzést olyképpen, hogy a részvényeket munkával is fizethetik. Nagyvárad derék iparosainak a közérdek iránti érzékére vall, hogy e felhívásnak szép eredménye lett, amennyiben Keiser Armin szobafestő ilymódon 50 ezer lei részvényt jegyzett, Grünbaum Vilmos asztalosmester 50 ezer leit, Goldberger Lajos bádogomester és vízvezeték-szerelő 20 ezer leit, Sátrány Zsigmond bihardioszegi lakos, nádfonatkészítő 40 ezer leit és ezenfelül számos jövővő iparos jelentette be dr Váradi Ödön ügyvédnél, a Lakásépítő Részvénytársaság alelnökénél, aki-nél az iparosok jelentkezései történnek, hogy nagyobb összegű jegyzést kíván a maga részéről is eszközölni.

Az iparosoknak e vállalkozását igen szerencsésnek tartjuk, mert egyrészt így munká-alkalomra nyílik kilátás, másrészt pedig elő-segíti az építkezések lehetővé tételét.

A városok kongresszusán, Csernovitzban egyhangulag elfogadták azt az indítványt, hogy egész Romániában a nagyvárad i péld-

dára létesítsenek a városok vezetéségei a pol-gársággal karöltve részvénytársaságokat, ame-lyek azután mindenütt az építkezésekre példát adjanak. A kongresszus e határozata győzel-mét jelenti annak az álláspontnak, amit dr Po-povici Miklós prefektus, dr Mangra Demeter városi főügyész, dr Váradi Ödön már évek óta hirdetnek, hogy az építkezések csakis a városi vezetéség hivatalos közreműködésével eszközölhetők.

Öt év előtti gyilkosságért letartóztattak egy hegyközujaki embert

A forradalmak zűrzavarában, amikor a felgyülemlett elkeseredés mint forró tűz öntötte el az emberek szívét, a közeli Hegyközujakon Csizsár József nemzetőr agyonlőtte barátját: Papp József gazdálkodót. A gyilkosság a falu főterén történt, fényes nappal. Csizsár József, mint nemzetőr a hatalmat képviselte, Papp József pedig, aki az összes harce-tereket bejárta, nem akart engedelmessédni. Az akkori időben, amikor mindenkinél fegy-ver volt és a legcsekélyebb szóváltásnak is halál lehetett a vége, nem lehetett csodálkozni a két falusi virtuskodó legényen, akik golyó-val tettek pontot a vita végére. Csizsár fegy-vere dörögött el hamarabb és Papp József át-lőtt szívvel maradt a földön.

Azóta öt év telt el és Csizsár Józseftől nem kérte senki számon Papp József életét. Most, öt év után állították törvény elé és teg-nap már ki is hallgatta a gyilkos legényt dr Palánkay Kálmán vizsgálóbíró.

Csizsár József beismerte, hogy agyonlőtte Papp Józsefet, de önvédelemből tette. Ha nem lövi le Pappot, akkor Papp lövi le őt. Bejelentette tanuit is, akik igazolni fogják, hogy önvédelemből használta fegyverét. Dr Palánkay Kálmán vizsgálóbíró a vallomás megtetele után letartóztatta Csizsár Józsefet, aki a vizsgálat lefolytatásáig az ügyészség foglya marad.

* A lipcsei vásárról nagy mennyiségű szörmeáruval megérkezett Leichner szücsmester Str. Ciorogariu (Uri-utca) 4.

ACÉLHANG

Október 18-án

ŐSZI HANGVERSENYE

Okt. 18-án

KATH. KÖRBEN

Dorian Terrasse — Dorian Filmszínház

Ma, **vasárnap** utoljára

A
velencei
kis pék

Izgalmas olasz dráma 6 felvonásban

A főszerepben:

LYA MARA

Holnap, **hétfőn** bemutató

A
nászhajó

Hatalmas történelmi film 6 felvonásban.

A főszerepben: **Betty Compson — Theodor Kosloff.**

Böszörményi Géza, a jubiláns ügyvéd elmondja ötven év történetét

A nagyvárad magyarságának az a része, amely megteremtette a város kulturáját s körösparti Athén nevet szerzett ennek a városnak, kihalófélben van. Akik megmaradtak, a végső határok felé ballagnak, ámulva a fejlődés gyors iramán.

Azok között, akik megalapozták azt a kulturát, amelyről Nagyváradot emlegetik, mindig az első sorban állt Böszörményi Géza ügyvéd, akinek jubileumár október 12-én jön össze a város egész társadalma.

1868-ban jött Nagyváradra egy fiatal diák, aki Kassán tanult, Egerben kispap volt s mint önkéntes vonult be a 37-ik József gyalogezredhez. A fiatalember Abaújban született, a nevezetes Nagyidán, ahol a jubiláns szerint „vannak cigányok is”. A fiatalember letette a vizsgát s joghallgató lett a nagyvárad jogakadémián, amelyet akkor Hoványi Lajos igazgatott. Ez a fiatalember Böszörményi Géza volt, akit most jubilál Nagyvárad.

— Jogász voltam, — mondja a jubiláns, — mindenütt ott voltam, de nem forrtam ki magamat. És ezt nem bántam meg.

Csakugyan. Ha végignéznünk a 74 éves öreg uron, frissessége, szellemi rugékonysága, fáradhatatlansága, járása visszavezetik ez életnek titkait a multra, a fiatalságra, amelynek örömeit és vágyait nem mohósággal szaggatta le.

— 1874. október 12-én, — folytatja Böszörményi, — nyertem el az ügyvédi diplomát s megnyitottam ügyvédi irodámat, a Bónyi-házban a főútcán. Ügyvédjelölt koromban Keledy Józsefnél, aki még el. Bölöni Ödönnél, dr. Sonnenfeld Zsigmondnál voltam jelölt. Ötven év alatt a judikatura minden ágában dolgoztam, legnagyobb sikerem egy bűnperben volt, a melyet Toccoian Iuon ellen indítottak Szamigló Lajos meggyilkolása miatt. En védtem a gyilkost s felmentették.

— 1889-ben történt, hogy a Nagyvárad napilap bukófélben volt. A Nagyváradot Hügel Ottó könyvkereskedő alapította; eredetileg pékmester volt, majd nyomdát vásárolt s vevői részére megindította az ujságot, amely szépen fejlődött. Eleinte az is elég volt, amit az ujság hozott, de később nagyon nőtt az olvasó közönség igénye s nem elégedett meg azzal,

Hügel kivágta a pesti és vidéki ujságok harmadnapos híreit, meg leadta a Pol. Corr. nyomatosnak Nagyváradra érkezett példányaiból a kormányt dicsőítő cikkeket s kezdett felhagyni a lappal, amelynek hírszolgálatá gyenge volt. Az előfizetők elszaladtak s úgy állott a helyzet, hogy Hegyesi Márton, — az akkori közélet egyik tekintélyes alakja — ajánlotta Hügelnek a lap beszüntetését. Ekkor hívtak meg engem, feltárták a helyzetet s felkértek, hogy vegyem át az ujságot. Átvizsgáltam a könyveket, megállapítottam a baj okát az ujság utolsó évszámából s elvállaltam az akkor nagy feladatot, hogy megmentem a lapot.

— Nem volt könnyű az egyszer elszaladt előfizetőket újból visszahozni, de én vállalkoztam rá. Ujjászerveztem a szerkesztőséget. Winkler Lajos polgári iskolai tanárt vettem magam mellé, aki az egyesületi mozgalmakban vett részt s ezekről referált. Rácz Mihály, a tehetséges költő is segített, kár érte, hogy úgy mellőzték, modern és igazi költő volt. Munkatársam volt Szatmári Mór, Márkus József. Bejárt gyakran a szerkesztőségbe Rátkay József tornatanár sport-hírekkel. Rádli Ödön is írt kitünő cikke-

ket s akkor jött az ujsághoz Szűts Dezső joghallgató s felfrissítette a lapot s velem maradt végig. Rádli Ödön nagyműveltségű és tudású ember volt, beszédei és cikkei kulturát jelentettek. A német műveltségen tápálalkozott, Göthének majdnem minden versét tudta, a Faustot nagyszerűen értette, Schilberben otthonos volt s kis körében Iübes Ianint olvasták s alapozták a kulturát Nagyváradon. Ők voltak a modernnek s oda csatlakozott Hegyesi Márton, Vulcan József, a Familia szerkesztője, a régész Bölöni Sándor, később Bunyitav Vince is.

A közönség szívesen olvasta a Nagyváradot, amely megújodott, megerősödött s másfél év után elmondhattuk, hogy a válság megszűnt. Ekkor Láng József vásárolta meg a lapot s én átadtam helyemet Láng Józsefnek, akivel jóviszonyban voltam és sokszor irtam a lapjába.

Mindenkivel, felekezeti és nemzeti különbség nélkül jó viszonyban éltem ez ötven év alatt, dr. Kiss Döme szenátor és dékán családjával jó barátságban vagyok ma is. Ő egy nagyszerű s nemes lélek, nem hagyta el barátait az átmeneti nehézségek közén sem.

Közéleti munkásságáról intéztünk ezúttal kérdést a nemes öreg urhoz:

— A Biharmegyei Nőegyletnek 28 év óta vagyok jegyzője s végigéltem báró Gerliczy Félixné korszakát, amikor a Nőegylet virágzott. A Bölcsőde-egyletben 51 év óta dolgozom, amely ma is segíti az Immaculátáknál, a Szent Vince-intézetben s Velencén levő intézményeket. A Szigligeti Társaság alapításában részt vettem s tagja vagyok ma is. A Szent László-menedékházegyletnek 40 év óta vagyok jogtanácsosa. A Nagyvárad Takarékpénztárnak felügyelő bizottsági elnöke vagyok, a Gyermekbarátnak tagja, a Biharmegyei Kaszinó pénztárosa voltam.

Látva a festményeket, amelyek lakását kellemessé teszik, megkérdeztük, kiknek festményei díszítik a falakat. A külsőben is szűkszavú öreg ur nehezen vallotta be a következőket:

— Ezeket én festettem. Hat éves korom óta festetek. Sok képet festettem. A Szent Vince-intézetben, az Egyesült Bankban van egy-egy festményem, a luteránus templomnak is adtam egy oltárképet. Mint ügyész és titkár sok ingyen képet festettem az intézményeknek, mikor egyedül voltam Nagyváradon festő. Életemnek ez a büszkesége s boldog vagyok, mert családi életem zavartalan és derűs, fiaim közül Béla és László ügyvédek, Árpád nyugalmozott huszárkapitány.

— Mi volna a legnagyobb kívánsága?

— Az, hogy egy jó gondnokságot kaphatnék a törvénytől, hogy kereshetnék valamit a munkámmal, mert az ügyvédség ma nehéz kenyér.

* Uri fehéreneműt és kelengyét a legszebb kivitelben és legszolidabb árban készíti Lengyel uridivat üzlete.

* A Körösparti Áruház az elősmert olcsó áraiból 10 százalék engedményt ad 15 napig.

* Fejfájás, szédülés legtöbbször a belek szabálytalan működéséből származik. Kopról az ideális hashajtó biztosan megszünteti.

Darvas harisnyái a legjobbak.

* Böszörményiné és Roth Olga kalap-szalonzájába bársony és filc bécsi modellek érkeztek. Vlahuta (Szt. János) utca 7. b.

Eredeti angol szövet különlegességeim megérkeztek

melyből a legújabb divat szerint, szolid árban készítek legszebb kiviteli ruhákat. Pontos kiszámítás.

CZITROM

uri szabó Str. Oltenia (volt Csengeri-utca) 1.

Fehér és színes női filé

kalapok

hallatlan olcsó árban

KÖNIG JENŐ

Üzlet: Str. Ladislau (Körös-utca) 16. szám.

Üzem: Str. Alexandru (Teleki-utca) 45. sz.

Zsoldos tanintézet

Budapest VII. Dohány-utca 84. szám alatti.

a legjobban készít elő középiskolai magánvizsgákra. Kivonatos és magyarázatos tankönyvek megrendelhetők

A legszebb Női- Legtökéletesebb férfi Legjobb gyermek

CIPŐK

a „DERBY”

cipőgyárban készülnek

Legolcsóbb gyári szabott árak!

Nagyvárad fióküzletek:

I. Bulevardul Regele Ferdinand 2
(Bazár épület)

II. Str. Avram Jancu (Kossuth-u.)
5. sz. Gyárépület.

III. Nicolae Jorga (Zöldfa)-utca 7.

WALLERSTEIN FERENC UTÓDAI DANIBERG és WALDNER

butor nagy áruházát

Oradea-Mare — Nagyvárad
Str. Nic. Jorga (Zöldfa-utca) 19. szám.

Mielőtt **BUTORT** vásárol
tekintse meg saját érdekében

Levél Palesztinából

*

Egy intelligens*

A Nagyváradi 199-ik számában olvasom, hogy egy „intelligens nagyváradi fiatalember” leleplezi az ujonnan épülő Palesztinát, de igen szigorúan. Már rég nem mesterségem a magyar írás, de még meg van a lelki kapocs, mely a magyarul olvasó közönséghez fűz s sokkal többre becslöm őket, sem hogy becsapni hagyjam, ha még olyan úgyról van szó, amely közelebből nem érinti olyan nagyon.

Nem célok ezzel az írással, hogy valakit megnyerjek a cionizmus számára, mert az agitáció általánosan messze van természetemtől, mint amilyen messze van tőlem, például, a zsidó hitre való térítés. A cionizmus már rég nem párt dolga, a cionizmus egy világfelfogás — ezt Ady Endrétől hallottam életemben legelőször — s így csakis bizonyos tanulmányok és elmélyedés eredménye lehet annak elismerése, vagy elvetése akár zsidó, akár magyar az illető. S mivel hogy nem hiszem, hogy a Nagyváradi a priori s bármilyen eszközökkel törekszik „harcolni” a cionizmussal és pláne Palesztina újraépítésével — hát kötelességemnek tartom egy kis helyreigazítással hozzájárulni a jóakaratúhoz, amelyet minden becsületes ellenfelünkben feltételezek.

Amit itt mondani akarok, nem egyéni természetű. Az egyéni érzéseimet és meggyőződéseimet előnyösebbnek tartom lírai formákba önteni. És nem is az illető fiatalembernek akarok válaszolni ezzel, de általában mindazoknak, akik úgy látják Palesztinát, mint ő és akik így akarják láttatni azt másokkal. Ezt egyszerűen az Igazság parancsolja rám. Az az Igazság, amely arra a fiatalemberre ugyan csak ráparancsolta, saját érdekében, hogy a nevét ne árulja el.

Először is azt kell észrevennem, hogy a fiatal embert kivételképpen senki nem várta a partaszálánál, holott sokkal hathatósabban tette volna, ha a „Karantin szenvedéseit” panaszkolta volna el az újágirónak. Bizony várták itt az embert a Karantin emberei, orvosai és rendőrei igen szigorúan és bizony ha nem a Szervezetek — tehát nemcsak a cionista-szervezet, de a különböző munkás-szervezetek — emberei, hát még „megerőltetett kemény munkába” se ment volna mindjárt „másnap” a fiatalember. De még ez se fontos. Fontosabb ennél, hogy az intelligens fiatalember hangsúlyozza a kemény, megerőltető munkát és hogy az újságíró se vette észre és nem vonta a karakterét egy olyan fiatalember intelligenciájáról, aki rosszalja a megerőltető munkát, mint például „a vízfordozást, a dohányszerelést, a házépítést és az utkövezést.” Nem hiszem, hogy ott Önöknek az volna az általános felfogás, hogy az embernek okvetlen a könnyű munkával kell élnie. Egy olyan feladatnál, egy olyan történelmi processzusnál, mint egy ország újjáépítése, semmiesetre se hangzik szépen egy ilyen panasza. Aki ezt nem érti, bizony annak fogalma sem lehet arról a grandiózus jelenségről, amely pártját ritkítja népek történelmében s amelynek neve „Chalucizmus”. Oh, aki a nehéz munkát rosszalja, annak igazán kár volt az utkövezésgért Palesztinába. És

* Ezt a cikket Avigdor Hameiri ismert héber költő küldte a Nagyváradi-nak. A cikk írójának neve tulajdonképpen Feuerstein Avigdor, aki Budapestről költözött Palesztinába és Avigdor Hameiri néven nagyszabású értékes irodalmi tevékenységet fejt ki. Teljesen lefordította héberre Madách Ember tragédiáját és jelenleg számos Ady-verset tett közé héberül. A cikk azzal a közleménnyel foglalkozik, amelyben nemrég lapunkban egy Palesztinából visszatért fiatal ember igen kedvezőtlenül nyilatkozik a palesztinai állapotokról.

egyáltalán, mikor Angliában milliók lesnek a munkára, mikor éheznek tömegek várják a kegyetlen munkahiány kérdésének a megoldását — hogy ilyen körülményekben panaszkodjék egy fiatalember, egy intelligens fiatalember a nehéz, megerőltető munkára — az a fiatalember lehet fiatal, nagyon is fiatal, de semmiesetre se intelligens. Sőt, társadalmi szempontból nem ártana egy ilyen fiatalembernek megvizsgálni az előéletét: az vagy milliomas urfi lehetett, vagy pedig igen léha.

De fontosabb ennél is az a kijelentése, hogy itt „ingyen földet még senki sem kapott”. Ez egészen furcsa. Nem is tudtam, hogy van valaki, aki hiszi, hogy van egy ország a világon, ahol ingyen osztogatnak földet. Azt tudjuk például, hogy a „Zsidó Nemzeti Alap” csak Erdélyből bevándoroltak részére, még pedig negyven család részére átadott 100—100 dunám (16 katasztrális hold) egy-egynek tizenöt fontért, ezekből 36 család már le is telepedett. A föld pedig a híres Jizreel-Völgyében, tehát a legjobb termő talaj földjén. Ha ennél is ingyebben akarja az a fiatalember — hát legalább tisztelje a megerőltető munkát.

A Rothschild nevet pedig kár volt említeni „leleplezésében”. Ez a név valamivel többet jelent, mint családi név. Ez a név egy tizenötmillió Népcsalád szimbólumát jelenti már ma. Nem vagyok a nagytöke tulságos rajongója — a verseim is tiltakoznak ez ellen — de amíg van nagytöke és a velejáró morál és pénzpszichológia, addig a Rothschild-név bizony glóriás egy kicsit, mert nem igen van nagytöke, aki ennyit gondolt és áldozott millió szenvedők és álmódók boldog álmaira, mint ő. Itt Palesztinában pedig — tényleg igaz van annak a fiatalembernek — itt tényleg „minden az övé”. Minden: — minden áldozat negyven év óta, amikor az első kolóniára telepített intelligens orosz-zsidó egyetemi hallgatókat, a numerus clausus akkori áldozatait, akik, mellékesen, nem rossztázták a kemény munkát, vad arabok és még vadabb mocsarak között — igen, attól kezdve egészen a mai napig, minden az övé: minden remény és tisztelt, minden hála és ima öfeléje megy, mert a mai napig lehet olvasni a lapokban például a következő kis hírt:

Az új traktor. E hét folyamán érkezik ide az a traktor, amelyet a báró újabban ajándékozott a zsidó kolóniáknak. A traktor tízezer font sterlingbe kerül. Az összes vele járó kiadásokat — mérnök, gépész, munkások, stb. — a báró magára vette. A többi kiadás (fűtés, őr) a kolonisták feddik. Ez kitesz kb. nyolc silling a dunámja (40—50 silling helyett!) A kolonisták készülnek egy intim kis ünnepélyt rendezni a traktor érkezése alkalmával... („Haarec” 1216. szám.)

Ezt és ilyen „jó üzleteket” csinál Rothschild itt Palesztinában. És még: negyven év óta fedezi az összes deficiteket itt a kolóniákban. Negyven év óta, ha egy téhen elhull, a báró pótolja. Ha orvos kell — a báró, ha szerencsétlenség — ott a báró, ha eladó lányunk segítség van — a báró... Majdnem humoros — mi?

De egyáltalán nem humoros; erre a névre való az azt mondja, hogy: Rothschildéknak jó üzlet lesz, mert egy moesaras, lakatlan területet nemzeti eszme magasztossága tudatában ingyen hoznak rendbe a zsidó proletárok!

Oh, ez korántsem humor. Azok a millió francok (nemcsak ötven és nem száz millió), amit a báró Palesztinába temetett, igen tehetségtelen üzleti szellemre vallanak — igen, ha a báró egy percig is üzletre gondolt volna itt. Negyven éven keresztül „tévedni” — ilyen antitalentummal vádolni egy Rothschildot még egy „intelligens fiatalemberhez” se illik kérem, ugyebár. „Jó üzlet lesz” — Istennem, micsoda zsargon! Egy a zsidó kolóniák történetétől távol álló ember zsargonja ez. És micsoda távolság választja el

ezt a kettőt: „intim ünnepély egy gép tiszteltetés” — és „jó üzlet lesz.”

„De sokan jönnek vissza”... Most jött vissza „egy kolozsvári ékszerész velem együtt stb.” — miért olyan soványos példát? Hisz százával mennek vissza innen. Persze ez is az eszme számlájára megy. Például mindjárt ez az ékszerész is, aki tudott dolog, hogy őszfejjel halhatott volna meg, hanem kedves neje, aki „nem bírta ki itt tovább” — és őh sokan, sok kedves nő önagysága nem bírja itt ezt a kabarétlan és kávéháztalan életet és mily jó ez, hogy nem bírják ki. Ez az a bányahunyó fiatalember is (G. ur), aki meglehetősen érdekes kiért futott itt meg, igen rövid idő alatt: otthon asztalos volt az ismert Grünbaum-cégnél, itt beáldozott termelőnek, ahonnan megszökött tisztelt azután pedig — utcai fényképésszel töltötte bölgés idejét, amelyet szintén nem akart rantani „kémény munkával”.

Az újságíró zsiros betűkkel nyomta, hogy „Nagyon drága az élet mindenhol.” Egy font (100 lei kb.) egy valamire való lakás, két pisztoly egy reggeli (egy pisztoly 10 lei) stb. Ez mind igaz, lehetne (kellene!) hozzátenni: és a minimális kereset egy egyszerű munkásnak kb. 18 pisztoly, tehát kb. 200 lei naponta! Mert ugyebár arról, hogy román valuta napról-napra romlik — igazán nem mi itt tehetünk, hanem valaki más ott. S külföldben sem gondoskodik itt senki arról, hogy az időbeamerikázó elemek jól megrakva fontokkal menjenek vissza. Ez nem lehet célja a Balfour deklarációnak.

Amit azonban leginkább csodállok abban az intelligens fiatalemberben, az az „Idő és Tér” misztikus kérdésének könyved elintézése. Összesen másfélhónapig volt itten s ezen idő alatt először: „másnap megerőltető munkába került”, másodszor: „hónapok alatt sem tudott állásba jutni” s végül: „ahogy kiért, azonnal maláriás lett és husz napig feküdt negyven fokos lázban!”

S ilyen zseniáltsággal persze nem csodálható, ha egy intelligens fiatalember itt Palesztinába „mindenfajta nemzetiségű zsidó”-t lát. Ezt itt csak valóban csak negyven fokos lázban lehet látni. És azt is, hogy „nagyon sok bevándorló van itt — különösen Pestről”.

No meg azt is, hogy a német kolónia a legszebb, hogy a „német kolóniában egyetlen zsidó sincs!”

S végül: nem vagyok a slágeres cikkek híve, de az intelligens fiatalember maga gondoskodott jelen cikkem slágeréről. Mert nem kell jobb sláger, ugyebár, mint mellékesen megjegyezni azt, hogy az a mindent tudó és az összes poklokban keresztül vergődött fiatalember össze-vissza másfélhónapot töltött itt Palesztinában!

És talán ez is a slágerhez tartozik: tíz dollár készpénzzel (két font) szállt le ide és mégis volt neki utiköltségre, sőt: még bevásárlásokat is csinált hazautazása előtt! — Igaz, hogy (saját bevallása szerint is) nem munkával kereste ezt meg...

Ezek után alig hiszem, hogy meg mer szólni a nagyváradi cionista konferencián...

Jeruzsálem, szeptember 7.

Avigdor Hameiri.

Eszernyők harisnyák

Blumnál

a körösparton kötött árak legolcsóbban

„CHIC” ÁRUHÁZ

BUL. REGELE FERDINAND 7.

Nyakkendőök divat harisnyák

Óriási választékban.

Szellemidézők között, éjfél órán egy titokzatos házban

Bekötött szemmel a várad szellemidézők klubjában

Kopogva hullott az őszi eső kedden éjszaka, amikor egy medikus barátom szólított meg a kávéházban és spiritiszta széanszra hívott. A meghívás felett nem volt idő gondolkozni, tizenegyóra mult és tizenkettőre kint kellett lenni a helyszínen.

— Hova megyünk — kérdeztem — ha nagyon messzire van, talán nem érdemes ebbe a rossz időben kifáradni.

— Látszik, hogy Ön még nem foglalkozott szellemidézőssel, mert fáradságról beszél és talán nem is hiszi, hogy Nagyváradon 100–150 spiritiszta van, csupa intellektuális, akiknek jó részt sikerült a tulvilágiakkal az érintkezést felvenni. Nem köklerség, amit mi csinálunk, hanem tudományos tetteken bizonyosodott meggyőződés és ma már olyan médiumaink vannak, hogy családias dolgokat produkálunk. Jöjjön el, de ígérje meg, hogy hiven engedelmeskedni fog utasításainknak. Először is bekötöm a szemét, ígérje meg, hogy nem fog kísérletet tenni a kötés eltávolítására. Ha kiérünk, csak oda fog ülni, csak azzal fog beszélni, akivel én megengedem. Ha ezt megteszi, különös dolgokat fog látni.

Beleegyeztem a feltételekbe és beültünk egy kétfogatu magánkocsiba. A medikus magához vette szemüvegem és egy jóillatú fekete selyemkendővel befőlte a szemem. A kocsis felszólítás nélkül hajtani kezdett.

Nem tudom merre mentünk, de éreztem, mint fut le a kocszi a síma betonról a nagy kököcs utra, villamos síneken zökentünk és fogalmam sem volt mere járunk. A kocsisban cigarettáztunk s mintegy háromnegyedóra kocsikázás után megérkeztünk.

— Itt vagyunk — szólta a medikus — nyujtsa a kezét és vigyázza lépjen. Nagy a sár.

Engedelmeskedtem a medikusnak. Pár lépést mentünk, amikor kopogott egy ajtón.

— Ki az — kérdezte belül egy férfi hang.

— A Világosság egy hirdetője és egy vendég.

Beléptünk a szobába. Leültettek egy székre, hallottam, amikor a függőnyt elhúzták előttem. A medikus levette a kötetést szememről, visszaadta szemüvegemet és újból láttam. Azaz hogy nem láttam most se semmit, mert sötét volt a szobában. Körülöttem fekete szövetfüggöny, előttem egy kis asztal, amelyen párolgó tea, sütemény, cigaretták és szivar volt.

— Van egy kilátója ennek a kis szobának, ahol most Ön van — szólta a medikus — ha majd szólók, kinézhet.

— Miért ilyen titokzatosak, hisz ugy tudom, a törvény nem üldözi a spiritisztaikat — kérdeztem — miért nem vezet át a függőnyön túlra, ahol hangokat hallok?

— Ön feltétel nélkül engedelmességet ígért, most tartsa is be.

Megnyugodtam a változtathatatlanba és türelmesen várokztam.

Ejféli van

— szólalt meg most egy férfi hang. — Használjuk fel uraim a kedvező percet, hogy a tulvilágra költözöttétek érintkezzünk. Kivánnak az urak idézni valaki szellemét?

— Önre bizzuk — felelték vagy hatan.

Kinéztem a kilátón, majd a medikus engedelmeivel felálltam és egy lépéssel

előbbre jöttem. A teremben kékes fény világított meg egy pódiumot, ahol nemes arcúlet a fényfelé fordítva ült egy szőke fiatalember. Keze lehanyatlott és merőn nézett a levegőbe. Szembe vele — nekem háttal — állt egy magastermetű szmokin-gos ur, kezét áldólag szétterjesztve, szemébe nézett a fiatalembernek és lágy, dallamos hangon beszélt:

— Ha megérkeztlél ismeretlen jó szellem, szólj, szeretettel várjuk hangodat. Ha gonosz szellem akar megszólalni, testvérünk, ne tolmácsolj!

A szőke fiatalember arca megváltozik, összezsugorodva szól:

— Itt vagyok, akit nem hívtatok. Kövess Hermann. Kérdezzetek.

Izgatottan állók, mert nem tudom kik vannak mellettem, mit csinálnak. De nem tudok egy lépést sem előbbre menni, köt a fogadalmam és a medikus, aki úgy áll mellettem, mint egy fegyházőr.

— Itt vagyok a tulvilágon és bolyongok. Bűnbocsánatot keresek valamiért, ami úgy nehezedik rám, mint egy malomkő. Nem tudom mi az, ami bánt, talán az, hogy nem voltam vallásos, vagy valami más nagy bűnöm van...

— Hol bolyongsz most — kérdezi az előbbi dallamos férfi hang.

— Isten tudja, hogy merre.

A szőke fiatalember felnéz, a magas ur elébe áll. Valamit csendesen beszélnek. A medikus pedig hozzám szól:

— Tudnia kell, hogy a pódiumon ülő fiatalembert transzba ejtik és ő közvetíti az idézett szellemet. Kint sokan figyelik és minden mondatát bevezetnek egy jegyzőkönyvbe. Az az ur, aki Önnek háttal áll, az a mi elnökünk, nagyon képzett spiritiszta. Azt mondja, hogy a mai estén — nem tudni miért — nem megy úgy, ahogy szokott. Na várjon, most újból kezdődik.

A fiatalembert újból láthatatlan szellemek tartják megszálva és beszél.

— Jönnék... de nem lehet... Jaj hisz úgy szeretnék beszélni...

— Ki vagy bolyongó szellem? — kérdezik.

— Leutenant Ratitsch István K. u. K. Infanterie Regiment No. 68.

Megdöbbenve hallom ezt a nevet előbugyogni a médium száján. Egy kadettiskolás barátom, akit 19 éves korában, mint hadnagyot agyonlőttek saját katonái az orosz fronton 1916-ban. Együtt nevelkedtünk a tiszaparti faluban és évek óta most hallom először nevét. Feszülten figyelek a médium minden szavára és újból magam előtt látom a gyászborult urt familiát.

— Babik Gábor lőtt agyon... mert ki-köttem... Stryj mellett... lopott... és kapitány ur Cseh... követelte. Mentünk éjszaka a lövészárók felé... amikor fejem szétlőtte Babik Gábor a hatodik századból... Keresem mindig... még nincs itt... de megtalálom egyszer... nincs nyugtom... mindenem fáj és...

Kegyetlenül szenvedek és vigyázva jegyzek le minden szót. Elfelejttem, hogy médium áll velem szemben és talán hókuszpókusz az egész. Itt nem ismerte senki Ratitsch István hadnagyot, csak én, tragédiáját milliószor hallottam hosszú téli este-ken, akkor, 1916-ban. Azóta semmit nem tudtam róla és most a szellemidézők között találkoztunk...

Idegeim gyengék, vagy nem tudom mi hatott rám, de nem bírtam tovább ott maradni. Kértem a medikust, vezessen vissza. Egy pillanatra magamra hagy, akkor lát-

tam: egy városi főtisztviselő suhant el mellettem.

Újból bekötött szemmel jöttünk vissza ugyanazon a kocsin, szédülő fejjel a titokzatosság, a misztikum házából. A cigaretta csönkig égett kezemben és reszketve hallgattam az eső zuhogását.

— Magyarázza meg kérem — szólta a medikushoz — igaz ez, hogy lehet.

— Ahogy mi élünk itt a földön — felelte — úgy van élet túl a halálon is. A lélek vándorol egyik testből a másikba, beszél, él, gondolkozik. Eljön az az idő, amikor szorosabb kapcsolat lesz közöttünk és halott kedveseink szelleme között, akkor megfogjuk tudni, ami most még hipotézis: mi van a halálon túl, van-e folytatása az életnek, jó ember, rossz ember lelkének élete milyen a tulvilágon és egyáltalán van-e tulvilág?

A kocszi a Szent László-téren megállt. Kötést levette szememről. Szédülve álltam és próbáltam összeszedni gondolataimat. Láttam magam előtt megint a médiumot, a titokzatos világítási szobát, amely azt sem tudom, hol volt, kikkel voltam együtt, hol jártam, ugylátszik előttem örökre titok maradt.

— Ha nem viselte meg idegeit a széansz — szólta a medikus — úgy elviszem máskor is. Ígérje meg, hogy nem próbálja felfedni találkozó helyünket. Jó reggelt.

A kocszi elindult a Pável-utca felé, magam maradtam. A betonon nagy töcsákban bugyborékol az esővíz, lehajolok és belemártom a kezem. Jéghideg. Az esővíz cseppekbe hull vissza a kezemről, körül-nézek, keletfelé fény tör fel az égbe... háromnegyed hat... Most virrad...

Biró György.

**Női felöltők
ruhák és
pongyolák**

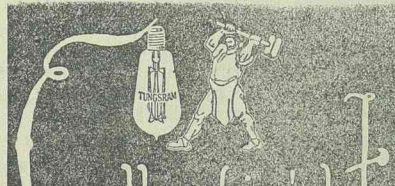
legolcsóbban a „MODEL”
áruházban, Str. Vlahuța
(Szt. János-utca) 6. szám

**Téli kabát
raglán
és öltöny**

szövet
különlegességeinket

idény előtti olcsó árban árusítjuk.

HAVAS és GRÜNFELD posztó áruház
Avram J. (Kossuth)-u. 8. Sasátjáróval szemben.

**Gyetlen kísérlet
MEGGYÖZHETI ÖNT
ARRÓL, HOGY A
"TUNGSRAM"
IZZÓLÁMPA
EGYESÍTI MAGABAN
EGY-TÖKELETES
MODERN-FÉNYFORRAS
ÖSSZES ELŐNYEIT!**

Igmándi kurák otthon.

és betekben rejtőzö csirját számtalan komoly betegségnek és elejét veszi ezáltal a baj további fejlődésének a szervezetben kapható minden gyógyszerárban és jobb fászerüzletben.

Minden háztartásban áldásos, ha kéznél van egy üveg **SCHMIDTHAUER-féle Igmándi keserűvíz**, mert szükség esetén reggelizés előtt fél pohár-**rai használva** gyorsan és alaposan eltávolítja fájdalom nélkül a gyomorban. Az „Igmándi” nem tévesztendő össze másfajta keserűvizekkel.

Tabéry Gézával a szegedi premieren

Verőfényes őszi ragyogott Szeged felett a nagy esemény napján, hogy erdélyi írónak Tabéry Gézának „Rozsnyári bál” című darabjával nyitotta meg új szezonját Andor Zsigmond a szegedi színház direktora.

A kora esti órákban sűrű tömeg lepte el a színház környékét s adott impozáns keretet a jelentős eseménynek. Az óriási színház zsufolóság megtelt előkelő közönséggel. Ott voltak a szegedi egyetemnek Rozsnyárról odaszármazott tanárai, továbbá Wimmer Fülöp a szegedi Stinnes és dr. Somogyi Szilveszter Szeged polgármestere. Sokan jöttek be vidékről különösen Hódmezővásárhelyről, köztük Pákozdy földbirtokos, aki régi tisztelője Tabérynek.

Az előadás művészi munka volt, méltó a darabhoz. Különösen Harsányi Miklós, a Nagyváradról Szegedre szerződött kitűnő színész alakítása keltett általános feltűnést és Oláh Ferenc Döbrentey Gáborja. Az egyetlen női szerepet Teleki Annát Veér Judit egy nagyon tehetséges és ragyogóan fiatal színésznő alakította, aki pompás kvalitásaival nagyban hozzájárult az est sikeréhez. Lendvay Andor gyönyörűen énekelte a tordai cigányprímás szerepét. A darab végén Tabéryt számtalanszor hívták a függöny elé és a páholyok közönsége helyéről felállva tapsolt Tabérynek.

Az előadást bankett követte, amelyen az Erdélyből Szegedre szerződött színészek is teljes számmal jelentek meg. Ott voltak a Nagyváradon ismerős színészek közzül Lengyel Vilmos feleségével Hoffmann Jucival, aki most Hollós Juci néven szerepel, Lengyel Gizi Szeged kedvence és Salvó Éva, aki a színházi keressztségben Tolnai Éva lett.

De legjobban esett Tabérynek, hogy Parlagi Lajos, a váradi színház igazgatója a premier előtti délutánon a budapesti gyorssal szintén beérkezett.

Az operett-társulat a megnyitás napján még Hódmezővásárhelyen játszott s emiatt Kovács Kató nem volt jelen a banketten. Kovács Katót különben nagyon szeretik Vásárhelyen s Pompadour marquise alakításával közönségét egy csapásra meghódította. A szegediek is nagy várakozással néztek Kovács Kató bemutatkozása elé. Kovács Kató ura, Pantanyus Manó különben bucsút mondott a színészetnek és adóhivatalnok lett Hódmezővásárhelyen. Ime, mire nem képes egy szerető férj, aki mindenáron felesége közelében akar megmaradni!

A volt váradi színészek: Harsányi, Kertész Vili és Márkus jól érzik magukat Szegeden, Harsányinak annyi a pénze, hogy már egy pár gyönyörű lakcsizmát csináltatott magának direkt a Bolyai-szerepre a Kolozsvári bálban.

Nagyszerű est emlékével utazott az a kis társaság Budapestre, kik Tabéry Géza nagy sikerének tanúi lehettek. Budapesten több vidéki direktor szerezte meg Tabéry darabját, amit legközelebb Miskolcon fognak bemutatni.

Tabéryt Pesten sokan keresték fel darabjának szegedi sikere alkalmából, köztük Tolnay Bandi is, kinek most emelte fel a Fővárosi Operettszínház havi gázsiját 30 millió koronára. Tolnay a napokban valószínűleg eljegyzi Keleti Juliska gyönyörű leányát, ki anyjával együtt nemrég jött át Amerikából.

Itt említem meg, hogy Andor szegedi direktor nagyban készült Pálffy Gúlcsey Irén itten is nagy sikert aratott darabjának, a „Kincs”-nek bemutatójára.

Incze Ernő.

* Nem küldheti iskolába gyermekét, ha nem a „Fecske”-áruházban veszi cipőjét Zsigmond és Adler cégnél, Jorga N. (Zsigmond)-utca 8.

Egyesület fiatal leányok részére

Lapunk vasárnapi számában Egy asszony aláírással cikket közöltünk arról, hogy a fiatal leányok milyen könyveket olvassanak. Erre a cikkre ma a következő érdekes levelet kaptuk:

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

A „Nagyvárad” szeptember hó 29. számában megjelent Courths-Mahler és erotika reflexiójára volna pár szavas megjegyzésem.

Ugyebár a lányok lelki életének neveléséről van szó. Ha egyetértünk leány gyermekeink testi nevelésének fontosságában, akkor rátérhetünk a lelki nevelés megvilágítására az olvasmányokon keresztül. Mondhatnám bizony felemelt fővel, hogy milyen üdvös volna művelt egyénekből egy familiáris egyesületet alakítani (tagságdíj és egyéb követelmények nélkül), ahova fiatal lányok járhatnának és vitatkozó délutánokon megtanulhatnák, rájönnének önmaguktól, hogy milyen könyvek jelentenek pluszt és melyek minust szellemi tőkéjükben. Hogy sikerülne egy bőséges természetani ismeretekkel felszerelt és az egészségeshez a természeteshez vonzó kislányokban feleltetni az örök kincset, az aranyhidat, amely az élet nyomorult ciklus vitiosus-ában felemel, a művészetek imádatát! Mert nincsen rossz könyv, csak rossz olvasó van! (L. Wilde O.) És csak egy finomabb, érettebb izlésű felnőtt vezetheti helyes utakra a mindigesz forrongásban égő gyermek lányokat. (Fiukra is vonatkozik.) Mondom javasolnám azt az ideális egyesületet, ha nem csüggesztené le a fejemet egy némely körülmény. Pl. Elnöknő választás, új ruhák a gyűlésre, az összejövetel alatt a barátnő ideáljainak a megtárgyalása, vagy enyhébb esetben a szakácskönyv kiigazítása... a proce, a pénzarisztokrácia gőgös fölényessége; holt ezekre az összejövetelre munkáslányoknak, vagy szegény szórakozás nélküli lányoknak éppen úgy van szüksége, mint az ugynevezett felsőbb kaszt félreírásban nevelt elkényeztetett lányainak.

Még egyet nagyságos Asszonyom! Szép Öntől, hogy végre felfedezte, miszerint Zola, igen is fiatal lányoknak épületes olvasni való, ezzel ellentétben azonban Tabéry direkt nem fiatal lányoknak való olvasmány. Ezzel nem kicsinyíteni akarom nevezett tehetségét, sőt Tabéry, aki már kiforrott egyéniség és a holnap embere, semmi esetre sem volna alkalmas olvasmány 16 éves lányok részére, meg sem értenék őt.

Próbálja nagyságos Asszonyom odaadni egy fiatal lányunk Tabéry Vesztá Flagelláns c. írását, ugyan mit is hámozna az ki belőle?!

Csak ezt akartam mondani.

Tisztelettel:

R. Z.

ÁTMENETI KABÁTKELMÉK

egyszínű és kockás Doublé hátal

400 Leitól feliebb

a legfinomabb különlegességű feltűnést keltő dus választékban érkeztek a szolidaságáról elismert

SZEKELY

kizárólagos posztóáruházába

Str. Avr. Iancu (Kossuth-u.) 5

KEPES ELEK

orvosi kötszerész, Sas-passage 20. szám

Saját készítményű **SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK,** speciális kötszerek, női és férfi övszerek

Mondani sem kell

hogy elsőrangú különféle öltöny, raglán, télikabát különlegességek a legszolidabb árban

Kenéz Ferenc

uri szabónál, Str. Ep. Ciorogariu (Uri-utca) 29. gimnáziummal szemben szereshetők be, ahol a legújabb divatu szövetek állandóan raktáron vannak.

Nem 5 napig

Nem 10 napig

Nem 15 napig

hanem

egész éven át

férfi és női divat különlegességek
legolcsóbban és legjobban

csakis

Schlésinger és Jung
cégnél

Str. Avram I. (Kossuth-L-utca) 1. vásárolhat.

Ha Linoleumot, Viaszos vásznat, Gummi kabátot és Szőnyeget akar venni, tekintse meg

Haas Lipót

Gyári főlerakatál

Oradea-Mare, Str. Regele Ferdinand 5

ahol legnagyobb választékban, gyári áron vásárolhat.

Telefon 4-63

Lerakatok:

Cluj, Str. Universitatii No. 17.
Timisoara, Bulv. Reg. Ferd.

Lei

Felöltőszertű gummi köppeny
divat tazonban prima gummiáccsal 875.

Viaszos vászon asztallertő 80.

Strapa futó szőnyeg mirje 120

Ebédli szőnyeg gyönyörű
mintákban 160×250 .. 975.

Linoleum futószőnyeg
méterje .. 155.

Linoleum ebédli szőnyeg
200×250 .. 1350.

Otomanlakaró 160—300 .. 1650.

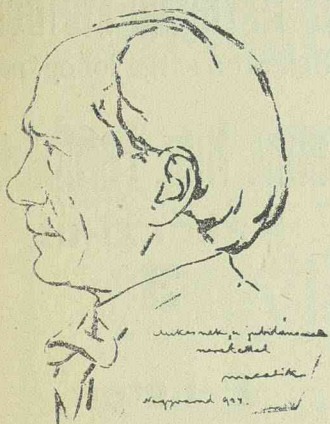
Bőrvásznak ipari célokra
prima minőség 185.

Ezenkívül mindenféle gummiáru, Cellulo d galler és kézelő, Torna házi cipők stb.

Mikes Ödön jubiláris kiállítása

Negyedszázéves művészi pályafutás érkezik ma ahhoz a perchez, ahol levett kalappal illik megállni a művészi teljesítmény előtt. Sovány kenyér a megpihenőnek huszonöt év rohanása múltán, amit Nagyvárad nyújthat neki anyagiában, de ma kárpótlás sugárzik a megbecsülésből, ahogyan a város társadalma a jubiláló piktor, Mikes Ödönt szívére öleli.

Ott lesz a művészeti főfelügyelő, ott lesz a város társadalmának szószólója, ott lesznek Nagyvárad hőgyei is a Helikonbeli vernisszázson és meleg szeretettel fogják megszerezni azt a kezét, amely ecsetjével annyi szint dalolt az fires vászonra, annyi puhaságokat varázsolt a kemény festődeklíre.

Mikes Ödön, a félrevonult szerény piktor-ember úgy érzi, hogy jubileumát, amit számára barátai előkészítettek, legméltóbban úgy jelezheti, ha pályafutásának legfrissebb eredményeit, legutóbbi kiállítása óta főtött és mindig csak fekete fejlődő képeit odaaggatja a közönség elé. És Mikes Ödönnek igaza van.

Huszonöt év történetéről senkinek tarthatna pontosabb beszámolót, mint ezek a képek, a tájrzszletek, csöndéletek és nyájas interiók. Pagonyok sóhajtanak sötétzölden a fekete képkeret mögöl s mondják, hogy a mester fiatalkorában mélységesen tekintett az erdők, domboldalak szereimes titkaiba. Nagyban és Torockó víziám kék ege örömet felhöz reánk, egyszer erre is vándorolt egy férfi, forró erdélyi nyárban s ime valahol piros kátrínca esillogott az utkanyarulatnál. A nagypiac vibráló panorámája, mely főtétlen muzeális értékeivel méltó volna rá, hogy a város vásárolja meg, a hajóhinták eleveensége s a palotasorok, amiket az Ullmann-palota ablakaiból lát a kis nagyvárad festőkolónia, mind-mind vallomás a lelkében élő piktoemberről.

Különös figyelemre tarthatnak számot azonban Mikes Ödön csendéletei is. Ezekben a képekben a mester szinte önmagát mulja felül. Amikor négy évvel ezelött, a mostani Palace télikerijében volt a nagyvárad festőnek közös kiállításuk, emléksznánk, hogy éppen Mikes csendéletei találták meg leghamarabb az utat a képszerető közönség izléséhez.

Ma nyíló képkiallítására a Helikonban Mikes képei legjavát állította össze. Alkotóképességének teljes pompájában dúsálhat ezeken a képeken a szem. Mikes Ödön művészele nem a bravurok, hanem az elmélyítés, az őszinte lelkeség és alapos tudás talajából nőtt ki. Talán innen magyarázható az, hogy a közönség közvetlenül éri velük a kontaktust és keresés nélkül, spontán módon találkozik egybe ezeken a vásznonak keresztül a férfias teremtkésztség, a publikum ősztonszeri aperiapiálásával.

Bizonyosra vehető, hogy Mikes jubiláns kiállításának a legteljesebb sikere lesz, amit a művész meg is érdemel. Nagyvárad közönsé-

gének pedig kulturális kötelessége, hogy a tárlaton szívvel-lelékel részlvegyen.

A Löblé-szeszgyár kényszeregyezséget kért maga ellen

Nemesak Nagyváradnak, de az egész országnak szencziója az a kényszeregyezségi kérvény, amit ma nyújtott be a várad törvényszékhez dr Löblé László szeszgyáros, a Löblé H. cég tulajdonosa. Az egész ország közvéleményét meg fogja rendíteni ez a páratlanul álló iparvállalati krízis. 57 millió aktiva mellett 21 és fél millió passzívája van a Löblé-gyárnak úgy, hogy 35 és fél millió tiszta vagyon kezeltetik s az ingatlanok állandóan tartó értékelkedése folytán ez az ingatlanbeli reális vagyon bizonyára még többet jelent lei-értékre átszámítva.

A fizetéseképtelenséget kizárólag az okozta, hogy nem áll kellő pénz rendelkezésére a termelő iparnak, így azután a termelő ipar kénytelen uszorásokhoz fordulni, havi 4—5 százalékos kamatok mellett kölcsönöket igénybe venni, miáltal az iparvállalat egész jövedelme felörlődik csak kamatokban, a kormány pedig nem akarja az ipar kéréseit teljesíteni. hiába hozták meg a Creditu Industriála vonatkozó törvényt, az ipari hitelintézetek hiába folyamodott a Löblé-gyár is 9 millió lei kölcsönért, mindmáig ez nyélbeüthető nem volt úgy, hogy a legégetőbb adósságok nem nyerhettek rendezést, végre az egyik helyi hitelező félmillió lei követelését peresítette és végrehajtással is fenyegetődzött úgy, hogy a cégtulajdonos elhárította, hogy az összes többi hitelezők egyseges érdekeinek megóvása céljából a kényszeregyezséget kérelmezze.

A cég nem kíván egyik hitelezőjétől sem engedményt, megfizeti a teljes tőkét, sőt az összes kamatokat és az okt. 3-ik napjáig felmerült költségeket is, azonban csak 1925. okt. 31-én, 1926. február 1-én, szeptember 1-én és december 31-én képes egyenlő négy 25%-os részletben megfizetni tartozását és addigra is felajánlja, hogy valamennyi hitelezője javára egyenlő és egyidejű rangsorban bekebelezi a telek-könyvi zálogjogot úgy, hogy mindegyik hitelezője teljes egészében biztosítva van továbbra is.

Tegnap délelött adta be a nagyvárad törvényszékhez dr Andru Szewér, id Guttman Miklós ügyvédek Löblé H.

nagyvárad szeszgyár nevében a kényszeregyezségi kérvényt. A kényszeregyezségi kérelmet a törvényszék 6579. sz. alatt iktatta és a csödbíróság azt már át is vette. A kérvény szövege a következő:

Tekintetes Törvényszék!

Alulírott dr Löblé László mint a már 60 esztendő óta fennálló Kolozsvári-utca 4—6. szám alatti gyár egyedüli tulajdonosa, kényszerítve vagyok kérni az 1916. évi tvicik a csödtörvény, valamint a 4070—1915. m. e. sz. rendelet alapján csödben kívüli kényszeregyezségi eljárás bevezetését, dacára annak, hogy az aktívák jóval felülmúlják a passzívákat. A mai napig abban bíztam, (dacára annak, hogy nevezett hitelező nagyon jól tudja, hogy követelésének teljes összege biztosítva van és semmi értelme sem volt, hogy üzemet foglaltassa, de hitelezőnek ezen magatartása azt célozta, hogy megfojtson és anyagilag tönkretegyen) A többi hitelezők és a magam érdekeinek megvédése érdekében kénytelen vagyok tehát csödben kívüli kényszeregyezséget kérni, hogy ezzel megvédjem egyrészt az összes hitelezők érdekét, másrészt megvédjem a vagyontöbbletet, magam és családom számára azt a vagyont, amelyet én és elődöm 60 esztendő munkájával szerzett.

A hitelezők követelése az A. alatt csatolt kimutatáson szerepel. Adósságaim azért ilyen nagyok, mert az utolsó három esztendőben a szeszkereskedelem helyzete igen rossz volt és igen nagy veszteségek érték, sokat ártottak azok a hírek is, hogy a szesz állami monopólium lesz (ilyen híreket terjesztettek egyidőben), éppen ezért 1923-ban elhatároztam, hogy szeszgyáramat mechanikai malommal egészitem ki. Ezen malom építése nagy mértékben megnövelte adósságaimat és akkor, amikor végre 1924. augusztusában a malmot üzembe helyezhettem volna, egy türelmetlen hitelezőm abból kiakart forgatni. Adósságaim legnagyobb részét ki akartam egyenliteni abból a hitelből, ame-

Apolló mozgó

3, 5, 7 és 9 órákor

Atlantic nyári mozgó

9 1/4 órákor

Ma, vasárnap

GRAND HOTEL BABYLON

detektiv történet 4 hosszú felvonásban

Max Landa és Hannv Weisevel
a főszerepekben

ezt megelőzi:

Egy görbe éjszaka

Délután 3 órákor mérsékelt helyárrakkal!

NAGY CIPŐELÁRUSÍTÁS!

— GONDA TESTVÉREK Cipőáruházában —

BULEVARDUL REGELE FERDINAND 5. sz. (PARK-SZÁLLODA ÉPÜLET)

Csak 20 napig

Csak 20 napig

Teljeskörű raktár miatt az összes raktáron levő női-, férfi és gyermekcipőket minden elfogadható árban elárusítjuk.

lyet a „Creditul Industrial“ hitelintézetétől vártam, azonban ezt a hitelt minden sürgésem dacára sem kaptam meg és ez megakadályozott elhatározásomban. A malom-üzem rentabilis, azonban csak csendes, munkával. Hasonlóan áll a szesz-üzemem helyzete is, de kisebb méretekben. Mivel a Creditul Industrial-tól kért hitelt nem tudtam megkapni, kénytelen voltam, — mint sok mások — igen magas kamat mellett magánhitelt venni igénybe, így növekedtek jelentékeny adósságaim.

Mivel az aktívaim túlhaladják a passzívákat, adósságaimat csak moratoriummal vagyok képes rendezni. Nem kérek engedményt, csak időt.

Ha rendesen dolgozhatom, meg van a reményem arra, hogy 1925. év október 1-ig tartozásom 25%-át kifizethetem és rendezhetem ilyen részletekben adósságom többi részleteit is. Addig is hitelezőimnek felajánlom a jelzálog bekebelezést a nagyvárad telekkönyv 861. és 862. tétel szám alatt bejegyzett ingatlanaimra.

B. Alatt csatlakoz az ideiglenes mérlegemet és kérem a Tek. törvényszéket, rendelje el a törvény értelmében a Löblé H.-cég kényszerregezését és fogadja el alábbi ajánlatomat.

A Löblé H. cég, azaz annak tulajdonosa dr Löblé László fizet minden hitelezőienek a törvényes kamatokkal és 1924. október 3-ig felmerült költségekkel a következő részletekben. Az adósság

25%-át 1925. október 31-ig.

25%-át 1926. február 1-ig.

25%-át 1926. szeptember 1-ig és

25%-át 1926. december 31-ig. Ezt a

kötelezettséget is bejegyezethetik a 861. és 862. telekkönyvi betétben foglalt ingatlanaimra jelzálog teher gyanánt.

Tisztelettel

Dr Löblé László

Csatolja dr Löblé az ideiglenes mérleget, amely szerint az aktív vagyon: épületekben, gépekben és a malom egész felszerelésében ————— 49.000,000 L

árúk és hordók ————— 2.000,000 L

adósok ————— 6.000,000 L

Összesen ————— 57.000,000 L

Passzívák:

az alant felsoroltak szerint 21.406,921 L

tiszta megmaradt vagyon

tehát ————— 35.406,921 L

A hitelezők névjegyzéke a következő:

Dr Nemes Simon kolozsvári ügyvéd 240 ezer, Jeremiás Zsigmond szatmári szállító 8340, Benedek Dávid nagyvárad marhakereskedő 555.294, Vadász Zsigmond nagyvárad kocsi 37472, Biharszilágyi olajipar r.t. Telegd 115.316 (biztosítva), Trencsényi Borovicska gyár 91.493, Moricz Arndt A. G. Prága 123.187, Nagyvárad Kő és Szénbánya r.t. 2910, Gőfia A. G. Wien 131.377, Weimann Henrik nagyvárad kereskedő 107.215, Banca Romanasca nagyvárad fiókja 350 ezer (váltóval fedezve), Klein Mihály nagyvárad terménykereskedő 118.957, Vadász és Grosz kocsi 5074, Economia r.t. Nagyvárad 518.566 (váltó), Polgári Takarékpénztár Nagyvárad 200.000 (váltó), Trattner Samu szatmári kereskedő 15823, Hirsch Náthán és fia Nagysomkut 29.927, Lőb és társa Hunyad 231.16, Continental r.t. nagyvárad fiókja 905.347, Rozsmann Jakab nagyvárad kereskedő 15 ezer, Rothbárt József és fia Szatmár 516.529 (váltó), özv. Kroo Sámuelné Nagyvárad 550 ezer (váltó), Kamarit és Méder Temesvár 449.25 (váltó), Star téglagyár Nagyvárad 26.278, Unió bank Nagyvárad 482.092, Agrár takarékpénztár Nagyvárad 75 ezer, Andrénki Károly és fia 128 ezer (váltó), Perczel József Nagyvárad 210 ezer, Hollander Károly dési szénkereskedő 93 ezer, dr Guttman Miklós nagyvárad ügyvéd 278.300, dr Andru Szérvé nagyvárad ügyvéd 160 ezer (váltó) és 140 ezer, Temesvári Műmalom 770.173 (váltó), Vadász és Rein nagyvárad fahereskedők 150.347, Diósi Lajos és fia Nagyvárad 500 ezer, dr Váradi Ödön 70.500, Nussbaum H. r.t. Nagyvárad 81 ezer, Zathureczky István cécei birtokos 681.798, Banca Frontiera Nagyvárad 204.126,

Erdélyi szénbánya r.t. Kolozsvár 118.500, Rendes Vilmos cég Nagyvárad 250 ezer, Csengeri Márton Szilágyosmlyó 30 ezer, Kovács Károly Szilágycséhi 115 ezer, Hirsch Náthán és fia Nagysomkut 34 ezer, Nagyvárad Hitelbank r.t. 3 millió (betáblázva), Ritter Albert Telegd 450 ezer (betáblázva), Weinreb Márton és fia Szatmár 326 ezer, Deutsch Izsák és társa Nagyvárad 180 ezer, Mármaroszi geti szeszfinomító 240 ezer, Telegdi József Mezőtelegd 16 ezer, Czell Frigyes és fia Kolozsvár 50 ezer, Krasznai Takarékpénztár 56 ezer, Klein Mendel Kraszna 27.946, Schwartz S. és társa Nagyvárad 50 ezer, Klein Sámuel Felsőderma 23.876, Első Erdélyi Biztosító Nagyvárad 231.297, Erdélyi Gépgyár r.t. Marosvásárhely 78.753, Schillinger Aladár Temesvár 242 ezer, Váradszöllősi róm. kath. egyház 150 ezer, Illyés Sándor Nagyszalonta 68 ezer, Farkas és Grosz Nagyszalonta 68 ezer, Román királyi kinstár szeszhitelért 6 millió, ugyancsak különböző adóként 320 ezer és végül a 62-ik hitelező Stark Menyhért Nagyvárad 130 ezer. A tartozások egész összege tehát 21 millió 593 ezer 79 lei.

A törvényszéki elnök a vagyon kezelésével dr Egri Gergely nagyvárad ügyvédet bízta meg.

Érdekes megjegyezni, hogy csak a kényszerregezésért kéri beadványra 10.550 lei bélyegilletéket kellett leróni.

A bíróság a kényszerregezési tárgyalás határidejét ez év december 15-re tűzte ki. A hitelezők december 12-ig a bíróságnál be kell, hogy jelentsék megjegyzéseiket és be kell mutatniuk a váltókat és más igazoló iratokat.

Castiglioni hétmillió líra kauciót tesz le

Bécsből jelentik: Castiglioni a triezsi gyorsall megérkezett testvére, Castiglioni Artur dr, a páduai egyetem orvosprofesszora és titkárnője kíséretében. Castiglioni már Meidlingben kiszállt, ahol automobilja várt rá. A meidlingi pályaudvarról egyenesen Prinz-Eugen-strasse palotájába hajtott, hol ügyvédjei, Preminger dr és Abel dr, valamint a Castiglioni ház főmeghatalmazottja, Schwieger dr várakoztak, akikkel egészen délig tanácskoztak.

Háromnegyedgyakor megjelent az országos törvényeseken. Jacob dr vizsgálóbíró előtt, akinél kihallgatása körülbelül háromnegyedgyakor tartott. A kihallgatáson, amelyen Abel dr, Castiglioni védője is jelen volt, először a Depositenbank viszonyairól folyt a szó.

A leghatározottabban visszautasította az ellene emelt vádakát és igyekezett bebizonyítani, hogy itt magánjogi és nem büntetőjogi ügyről van szó. A kihallgatás végén Castiglioni kötelezte magát, hogy a vizsgálat alatt rendelkezésre fog állani, aminek biztosítására hétmillió lírát lezest kaucióul. A hétmillió lírát Castiglioni nem teszi le készpénzben, hanem bekebelezte a Prinz-Eugen-strasse palotájára.

Jacob dr kijelentette az újságírók előtt, hogy Castiglioni önszántából, megvásárlás nélkül, jelentkezett és a mai napra nem is volt megidéve.

Stern udvari tanácsos a Depositenbank részére százmillió koronát követel Castiglioniól, arra az esetre, ha Castiglioni ezt az összeget nem tudná letétbe helyezni, felmerült az a gondolat, hogy kéri a Banca Commerciale-től Castiglioni palotájának és benne levő műtárgyaknak felszabadítását amelyek aztán zálogul szolgálhatnának a Depositenbank követelésére. Érdekes, hogy a szanalási szerződés a bank és Castiglioni között a szakalkal kezdődik: „A Castiglioni-ház tekintélyének feltétlen fenntartása végett...”

* „KEGYELET” a Sas alatt.

* Zsigmond festőművész képtárlata Kornweisz képeretező szalonjában október hó 10-ig.

Régi szinkör udvarban

a Heymann-kertben

Bejárat a sárga lobogónál

Bulev. Reg. Ferdinand

Rákóczi-ut

3

E héten

a következő áruk

kerülnek

eladásra:

Kabálkelme több ezer méter, minden árnyalatban, kiváló minőségben mtr. **200-570 L-ig**

Aj-kelme ujdonságok mtr. **180-350 L-ig**

Costüm-kelmék tegethof és fekete mtr. **170-350 L-ig**

Marocain csodaszép minőségű minden árnyalatban mtr. **275-360 L-ig**

Minilázoli bársonyok mtr. **90-270 L-ig**

Kockás rubakelme mtr. **63 Lei**

Tenis barchel mtr. **30 Lei**

Alsó lepedővászon mtr. **138 Lei**

Pamulvászon különféle minőségben mtr.

35, 40, 45, 50, 62 Lei

Sok maradék olcsó árban

Barna Jenő

Üzletátalakítás

helyszüke miatt a

KÖRÖSPARTI ÁRUHÁZ

áruraktárát minden
elfogadható árban

elárusítja

f. hó 6-ától, hétfőtől
kezdve. Rengeteg

maradék

különböző hallatlan

olcsó árban

Női kabát szövet mlr 178 Leitől

Női kosztüm szövet 238 Leitől

Női alj és ruha szövet 108 Leitől

Férfi kabát szövet mlr 295 Leitől

Férfi öltönyszövet mlr 195 Leitől

Franczia flanel mlr 59 Leitől

Vászon és schifon mlr 33 Leitől

Viszonteladásra ki-
zárólag délelőtt 9
óraig, d. u. 6—7-ig
lesz kiszolgálva.

CASTIGLIONI

(A berlini Tage-Buch karikatúrája nyomán)

A Parisien Grill tulajdonosa megszökött hitelezői elől

A Parisien Grill, az ismert váradí éjszakai lokál már hónapok óta válsággal küzd. Hiába hozták a legpazarabb műsor-számokat, napról-napra jobban sodródott az összeomlás felé. Hitler Miksa a tulajdonos kölcsönpénzzel dolgozott, mindenkinek tartozott: kereskedőknek, magánosoknak. Pár héttel ezelőtt új társat kapott, annak is elúszott a pénze a jazz-band és stepp-táncok ütemén.

A nagyváradí kereskedők közül öten jelentették fel az ügyészségnek Hitler Miksát csalásért, sikkasztásért. Tegnap azután véglegesen pontot tettek a Parisien Grill sokat hányatott életére: Hitler Miksa itt hagyott mindent, mindenkit, adósságát is és eltűnt, senki sem tudja hova. Hitler Miksa tartozása meghaladja a 700 ezer leit.

Tegnap délután Cinca ügyeletes tiszt, akinek jelentették Hitler Miksa eltűnését, körtáviratban értesítette a rendőrségeket, azonkívül telefonon felhívta a határrendőrségek figyelmét a megszökött Hitler Miksára.

Négy óvónőnek egy lakást utaltak ki

A városi óvónőkre rossz idő jár, egy részüket elcsapták, néhányan nyugdíjazás alá kerülnek. Mind 25—30 éve dolgoznak a város különböző helyein s most, mikor évtizedeket töltöttek el a munkában, félredobják őket, akik nem néztek arra, kinek a gyereke, milyen nemzethez tartozik, hanem dédelgették, nevelték, tanították, szórakoztatták a gyermekeket, akik tőlük vették a kultura első áldásait.

Kopperl Ida a Beöthy Ödön-utcán 30 évig működött kifogástalanul, románul kitűnően tud, Rozenzweig Szerén a Lakatos-utcában 39 éve teljesítette kötelességét, nyugdíjazásukat kérték Bognárné Balázs Irma szintén 26 éve óvónő, megbukott a vizsgán, Vajna Gizella a legrégibb óvónő szintén nyugdíjazást kért, mind a négyen lakást kérték a várostól.

A város értesítette őket, hogy kiutalt részükre a Damjanich-utca 1. számú házban levő 4 szobás lakást. Ebbe a négy szobába kellene elhelyezkedni 4 óvónőnek 7 gyerekkel, tehát tizenegy embernek kellene 4 szobában helyet találni.

A lakás — mondották nekünk — férges, nedves és szűk. Harminc évi szolgálat és munka után többet érdemelnének. Inkább a halálba mennek — jelenítették ki a szerencsétlenek — mint ebbe a lakásba.

Szegény, jó óvónők kérését a polgármester jóakarátába ajánljuk. Ezt a rideg bánásmódot nem érdemelték meg.

* Schostal és Hörtelein wieni kelengye, fehérnemű és Siegl-féle cénnavásznak békeminőségben Markovits József-nél Ciorogariu (Uri)-utca, Nyíri-házban, ki 44 év óta a helybeli piacon ismert, a legolcsóbban szerezhetők be

ÜJONSÁGOK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
STRADA PRINȚUL CAROL (VOLT SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA) NO. 6.

Kiadótulajdonos:

SONNENFELD ADOLF RÉSZVÉNTÁRSASÁG

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Helyben: egy óra 50, negyedévre: Vidéken: egy óra 60, negyedévre: 150, félévre 300, egész évre 600 Lei | 180, félévre 360, egész évre 720 Lei

A „Nagyvárad” telefon száma 38

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad a kiadóhivatal és a Hegedűs Hírlapiroda (Telefon 13-61)

EGYES SZAM ÁRA BUKARESTBEN 5 LEI 50 B.

A Nagyvárad egyet. számának ára 4 lei

Egy hónappal ezelőtt az összes erdélyi lapok emelték a lapok eladási árát. Az előállítási költségek ezt elkerülhetetlenné tették.

A nagyváradí sajtó tartózkodott ettől a lépéstől, amíg azt hitte, hogy a régi ár mellett is megtalálja számításait. A viszonyok azonban a nagyváradí lapokat is arra kényszerítik, hogy erdélyi lapársait kövesse. Ennélfogva a Nagyvárad eladási ára példányonként a mai naptól fogva 4 lei, vasárnap 5 lei.

A lap előfizetési ára változatlan marad.

* Lepadatu kultuszminiszter Kolozsváron. Kolozsvárról jelentik: Lepadatu kultuszminiszter ma Kolozsvárra érkezett, ahonnan este utazik vissza Bukarestbe. Hivatalos fogadtatás nem volt.

* Befejeződött a tisztviselők román vizsgálja. A köztisztviselők román nyelvű vizsgálja szombatnap délelben befejeződött. Az utolsó nap az írásbeli feladatnak: az öszről kellett írni. Először a rendőrtisztviselők és tisztviselőknek vizsgáztak, valamennyien jó eredménnyel. Azután a városi üzemek, jeggyár stb. alkalmazottai és azok a falusi jegyzők és megyei alkalmazottak, akikre pénteken nem került sor. A vizsgáló bizottság tagjai általában meg vannak elégedve a vizsga eredményével.

* Egy Erdélyben is ismert pénzember fizetésektelensége. Budapestről jelentik: Vörös István, akinek az Alföldi Közgazdasági Rt. és Kereskedelmi Gazdasági részvénytársaságnál van nagy érdekeltsége, fizetésektelenséget tett. Sárkány Géza igazgatója fedezetlen tőzsdéjatekért csődönkívüli kényszerre kényszerítést kért Budapestben önmaga ellen. Sárkány hatmilliárdos differenciája a nagylábon élő Vörös egzisztenciáját is megingatta. Vörös Aradon, Temesváron közismert pénzkapacitás volt s általában az erdélyi piacon erősen érdekelve volt.

* Mussolini közbenjárása mentette meg Castiglioni a letartóztatástól. Bécsből jelentik, hogy Mussolini közbenjárására az osztrák hatóságok Castiglioni letartóztatásától elállottak; a bukott pénzfőjedelem egyelőre csak rendőri felügyelet alatt marad. A börtönt valószínűleg elkerüli, de szegény emberként kerül vissza Olaszországba vagyonának likvidálása után. Castiglioni megmaradt vagyonát huszonöt-harmadik millió aranykoronára kecsülik, amely összeg azonban alig elegendő tartozásainak kiegyenlítésére. Az általa Berlinben finanszírozott színházak a Theater am Kurfürsten-strasse és a Dramatisches Theater, amiket Reinhardt novemberben nyitott volna meg, Castiglioni bukásával szintén összeomlottak.

* Kész a Károly trónörökös-aréna. Az Erzsébetligeti sportpálya már készen áll s Bucico Coriolan polgármester, Benedek Aladár tanácsos, dr. Zigre Miklós és dr. Pelle János elnökök kíséretében megtekintették a modernül elkészített pályát. Az első játék október 19-én lesz az új helyen, közben épül a klubház. A telep hivatalos neve lesz Aréna Prințul Carol s a trónörökös jelen lesz a megnyitáson.

* **Befejezték a lakásrekvirálásokat.** Megírtuk, hogy a lakásrekviráló bizottság felülvizsgáltatta három kiküldött tagjával a legutóbb történt rekvirálásokat. A bizottság minden méltányos esetben feloldotta a méltánytalanul elvett szobákat a beköltözés alól. Így mentesítették Vas Ede, dr. Grossmann Sámuel, Robitsék Károlyné, dr. Berkes József, dr. Markovits Andor és Rothbart Ede lakásait, míg a következő helyeken rekviráltak: Dr. Percel Adolf, dr. Osváth René, Nagy Andorné, dr. Faragó Sándor, dr. Atzél Sándor, özv. Horváth Lázárné, Keszler Gyula, Rippner Farkas, Epstein Sándor, Klein Dávid, Komzsik Alajos, Ertsey Lajosné, Oláh Ferencné. Érdekes, hogy Oláh Ferencné eselében a rekvirálás ideiglenes, mert leánya férjhez megy. A házasságkötés után Oláh Ferencné szabadon fog rendelkezni ismét lakásával. Foglalkozott a bizottság Gróf László szinigazgató elhelyezésével, akinek a Teleky-utca 27. szám alatt utaltak ki lakást. A tárgyaláson a háztulajdonos nem jelent meg, ezért a tárgyalást új napra tűzték ki.

* **Kegyeletlerovás.** Az orth. izr. hitközség tagjai ez idén szokottnál tömegesebben keresik fel néh. Ullmann Sándor és néhai Schwartz Antal volt hitközségi elnökök, valamint néhai Gábel Jakab iskolai igazgató sirjait.

* **Új női divatüzlet.** A Ferdinánd király-ut és a Ciorogar (Uri) utca sarkán új cég nyílt meg: Markovits József divatkereskedése. Csupán a cég új, azonban maga a tulajdonos Nagyvárad kereskedővilágának régi, ismert tagja. Markovits József 12 évig volt az ifj. Kohn Sámuel cég üzletvezetője, majd mint a Markovits és Weinberger-cégtulajdonos beltagja és mint nagy külföldi gyárak képviselője dolgozott, kiváló szakértelme, a legjobb beszerzési forrásokkal való szoros összeköttetése és előzékeny kereskedői gyakorlata révén a közönség legszélesebb rétegei becsülik és így természetes, hogy új üzlete csakhamar keresett beszerzési hely lesz annál is inkább, mert árai a legolcsóbbak lesznek és áruit teljes felelősség mellett fogja árusítani.

* **Bartók Béla Váradon.** A magyar muzsika legragyogóbb talentuma, a modern zeneszerzés európai híró komponistája: Bartók Béla a jövő hét szombat este tartja egyetlen nagyváradi koncertjét. A hangverseny iránt érthetően széleskörű érdeklődés nyilvánul s a Katholikus Körbe kétségkívül a nivós zene iránt érdeklődők imponáló sorokban vonulnak fel a kiváló muzsikust ünneplni.

* **A bérletmeghosszabbítási perek.** A Háztulajdonosok Szövetsége képviselőiben dr. Lázár Aurél elnök és dr. Lengyel Zsigmond főtörk napra délelőtti tiszteltek a kir. tábla elnökénél, akinek memorandumot nyújtottak át. Ebben a Háztulajdonosok Szövetsége kifejti azon súlyos jogkövetkezményeket, amelyeket a bérleti törvény rendelkezései értelmében a bérlet által megindított perek késedelmes elintézése előidézhethet és azon súlyos anyagi hátrányokat, amelyek ennek folytán egy háztulajdonosokat, mint a bérletet érhetik. Ezen indokok alapján azt kéri a Szövetség, hogy a tábla elnöke az egész tábla területére kiterjedő hatállyal rendelje el ezen pereknek sürgős és soron kívüli elintézését egy első fok, a mint a felelő beszédek során is és hogy rendeljen ki minden bíróságnál egy külön bírót, aki kizárólag ezen perek elintézésével foglalkozzék. A táblai elnök válaszában kijelentette, hogy méltányolja ezen kérdések valóban közgazdasági jelentőségét és a legrövidebb idő alatt intézkedni fog a memorandumban előterjesztett kérelemnek megfelelően.

* **A Népszövetségi „Hangya” közgyűlését** ma, vasárnap délelőtti 11 órakor tartja a Kath. Körben.

* **Biharmegyében élő művész festi a királyné és a trónörökös portréját.** Talán kevesen tudják, hogy hónapok óta Fugyivásárhelyen él rokonainál Csehszlovákiának legkiválóbb festőművésze, Max Micheli, aki legutóbb Acca de Barburól készített pompás portrét. Híre Bukarestbe is eljutott, ahonnan most táviratilag rendelték föl a művészt, hogy Mária királyné és Károly trónörökös portréját megfesse.

* **A Püspök-fürdői vonat közlekedése októberben.** Indul Nagyváradról 2 óra 30 perckor, érkezik a Püspök-fürdőbe 3 óra 16 perckor. Indul a Püspök-fürdőből 5 óra 31 perckor. Érkezik Nagyváradra 6 órakor.

* **Székrekedésnél, emésztési zavaroknál és vértululásoknál** reggel éhgyomra 1 pohár természetes Ferenc József keserűvizet iszunk.

* **Az Astra gyűlése Aradon.** Aradról jelentik: Dr. Goldis László ma megjelent az aradi vármegyházán és bejelentette, hogy november közepén az Astra kulturális egyesület Aradon fogja megtartani országos nagygyűlését. A gyűlés megtartására a hatóságok engedélyt kérte.

* **Elűtötte egy konfli.** A Szent László-templom előtt a 11-es egyfogatu bérkocsi elűtötte Keller Jakab 60 év körüli kereskedőt. Kellert kisebb zúzódásokkal ugyanaz a kocsi lakására szállította.

* **Őszi hangverseny.** Nagy érdeklődés előzi meg az Acélhang dalkör f. hó 18-iki hangversenyét, amelyet a dalkör a zászló-alap javára rendez. A kitűnő műsor után reggelig tartó tánc, szépségverseny és konfetticsata lesz. Közreműködik az estélyen a Gutenberg Dalkör is, amely az Acélhanggal együtt egy gyönyörű Verdi-operai részletet fog előadni. Felemelő lesz a több mint száz énekes együttes szereplése, amely igazi művészi élvezetet fog szerezni a közönségnek. A kiváló figyelemmel összeállított műsor többi részét a derék és előnyösen ismert Accolok műkedvelői fogják kitölteni és ez a tény már előre is biztosítja a sikert. Jegyek elővételben Sipos és Reich Bémer-férei üzletben és a rendező bizottságnál kaphatók 70, 30 és 20 leies árban.

* **Sírköavatás.** Katcender József kisfia síremlékének felavatása folyó hó 5-én, délelőtti 11 órakor lesz a velencei temetőben. Ezután hívja meg rokonait és ismerőseit.

* **Vidéki tisztviselők és tisztviselők** is élvezik a kedvezményes olcsóbb árakat Rimanóczy-utca Kertész női divatszövet, posztó és vászonárú Reklámüzletében.

* **Izgalmas kettős bajnoki mérkőzés.** Ma, vasárnap d. u. 2 órakor NSC—Egyetértés, d. u. 4 órakor Törekvés—Bihorul.

* **A Háztulajdonosok Szövetsége** ma délelőtti fél 11 órakor a Vigadó mozgószínház helyiségében igazgatósági nagygyűlést tart és erre a tárgyak rendkívüli fontosságára tekintettel az összes háztulajdonosok megjelenését kéri az elnökség.

* **Még két napig az Apolló mozgószínház** előadásában levő értékes képkiállítás. Felhívjuk a váradi műértő közönség figyelmét, hogy a kiállítók távozásuk előtt minden elfogadható áron bocsájtják megmaradt képeiket a közönség rendelkezésére.

* **A Láposy Zeneiskolában** Bethlen-utca 20. alatt a rendes előadások október 6-án megkezdődnek.

* **Gróf László szinigazgató** 2 butorított szobát keres a színház közelében.

* **A Törekvés birkózóversenye** ma este 8 órakor kezdődik. Románia legjobbjai indulnak.

* **Őszi idényre** fiú és leányka ruhákat a legszebb kivitelben, jutányos áron készíti özv. Rácz Hermanné Str. Jorga (Zöldfa) utca 6. szám.

* **Purgó — békeminőségben** újból kapható.

* **Rajz- és festőiskola.** Barát Mária rajz- és festőiskolája október 15-én újból megnyílik. Jelenkezés a Láng-féle könyvkereskedésben, ahol részletes információk kaphatók.

TOZSDE

Bukarest, október 4. Járlat. Devizák: Páris 1000, London 845, Newyork 189 Róma 828, Zürich 36 fél, Bécs 27, Prága 568.

Zürich, október 4. Zárlat. Berlin 10 0-a 124 fél, Amsterdam 202 fél, Newyork 523, London 2390, Páris 2750, Milánó 2287 fél, Prága 1560, Budapest 0.0068, Belgrád 725, Bukarest 275, Varsó 100, Bécs 0.007390.

Budapest, október 4. A szombati értékpapírpia magánforgalma: Magyar. H. 384—388, Osztr. H. 145—147, Hazai b. 103—105, Angol-Magy. 39, Pesti Hazai 2610—2630, Borsod-Misk. 113, Viktória mal. 183—185, Kohó 250, Kőszén 2230, Salgó 405, Urikány 610, Fegyver 775—785, Ganz-Danub. 1700, Ganz-Vill. 880—900, Rima 113—115, Schlick 40, Cukoripar 1710, Izzó 500, Karton 88, Spódium 112—114, Brassói 255, Nasic 1670—1700, Ofa 420—425, Al-lamv. 425—430, Déliv. 50—52.

Budapest, október 4. A szombati terménytőzsde: Gabonapiac tartott budapesti buza 445—450, pestmegyei 440, rozs 410—415, budapesti csöves tengeri 140—145, budapesti zab 350—355 ezer korona.

NYILTÉR

Tudomásunkra jutott, hogy a bécsi „Edra-Werke”-cég rólunk **Fehér és Tsacéggel** kapcsolatban körleveleket küldött szét. Annak kijelentése mellett, hogy a **cég ellen zsarolás miatt Bécsben feljelentést tettünk**, tájékoztatul közöljük, hogy az illető cég **hét millió osztr. kor.** értékben szállított a Fehér-cég részére árut, melynek kifizetését mi garantáltuk.

Minthogy azonban az áru nem volt megfelelő minőségű és azt a Fehér-cég az eladónak rendelkezésére bocsátotta, a bécsi cég részére fizetést nem teljesíthettünk, hanem kénytelenek vagyunk ez ügyben bevárni, míg a bíróság eldönti, hogy tartozik-e a Fehér-cég az árut átvenni és megfizetni, avagy sem.

Sonnenfeld Adolf R.-T.

Sírköavatás

Értesítjük a rokonokat és ismerőseket, hogy drága megboldogult Hermina leányom sírköavatása f. hó 7-ikén reggel 8 órakor lesz a Velencei izr. temetőben.

özv. Láng Jakabné és családja

MARKOVITS JÓZSEF kelengye, fehérnemű és béke-minőségű cérvavászón lerakata **Megnyílt!** Strada Ciorogariu (Uri-utca) Nyiri-ház. **Megnyílt!** Az árak olcsóbbak, mint bárhol. Kérném a nagyérdemű közönség szíves meggyőződését.

Nyelvkérdés és kormányzat

Talán egy államnak sincs oly sokféle nyelvű alattvalója, mint az Egyesült Államoknak, de azért a kormányzásban soha fennakadás nincs; az államgépezet egyenletesen működik, a közigazgatás gyors, a vasút és posta pontos, a tudomány, a technika fejlődik, az ipar és kereskedelem virágzik, az állam polgárai dolgoznak és megelégedettek. Az Egyesült-Államok minden polgára a szó valódi értelmében szabad és független, mert védi a törvényt. Ez a törvény egyenlő jogokat ad, de követel egyenlő kötelességeket. Itt nincsenek vallási, faji, nemzeti megkülönböztetések; nincs kasztrendszer; az Egyesült-Államoknak csak polgárai vannak, akik dolgoznak.

A munka egyértékűsége az energia törvénye szerint van becsülve.

Ma egy kirakodó hajón — kényszerűségből — szemet talicskázol; pár év múlva, mert van tudásod, vannak ismereteid, akaratod, kitartásod, szorgalmad, egy gyár vállalatnál oly munkakört töltesz be, mely a vállalatnak hasznát, neked biztos megélhetést nyújt. Vállalkozni akarsz? Egy új vállalat, egy új felekezetet akarsz alapítani? Teheted, semmi nehézséget utadba nem gördítenek, az engedélyt a törvény megadja. Iskolát akarsz alapítani s abban a hontottották nyelvét akarod bevezetni? Teheted, akár egyetemet rendezhetsz be célod elérésére.

Aranyat, gyémántot akarsz bányászni? — kapsz rá engedélyt. Diplomát akarsz? — ott vannak a szabad egyetemek; nem kell hozzá 8 középiskolai osztály végzése és holmi érettségi bizonyítvány; csak tudj írni és olvasni; a kiválasztott szakma tudós tanárai csak úgy öntik beléd a tudást s ha a szakismereteket megszerzed, az elméleti és gyakorlati tudásról a diplomát megkaphatod. Üzletet, kereskedést nyitasz? — cégtáblát bármilyen nagyságban, bármely nyelven kiirhatod, senki sem kérdi: német, lengyel, török vagy-e?, csak az Egyesült-Államoknak légy polgára.

De hát mit követel az „Egyesült-Államok” polgáraitól? Jóformán semmit. Követeli, hogy ne légy dologkerülő, ingyenélő, mert ezt nem tűri; követeli, hogy dolgozz és a törvényeket tiszteletben tartsd és polgártársaidat megbecsüld.

Az Egyesült-Államok törvényeit minden polgárnak ismernie kell, mert ott nem csak meghozzák a törvényeket, de azokat végre is hajtják. A rendeletek ott törvényekben alapulnak s azokat nem szokták máról-holnapra változtatni.

Hogy tehát az Egyesült-Államok valamely újdonsült polgára valamiképpen a törvényekkel összeütközésbe ne jöjjön — azokat ismernie kell.

A kormányzat, a közigazgatás hivatalos nyelve az angol. Ezt a hivatalos nyelvet nem oktrojálják sem az iskolákra, sem a közéletben, de azért mindenkinek el kell sajátítania, mert megélhetéséhez feltétlenül szükséges, az államnyelv használata nélkül nem boldogulhat!

Egyre sürűbben olvashatjuk, hogy a „kis antant” államaiban éppen az államnyelv erőszakolása váltja ki a legnagyobb elégedetlenséget a kisebbségek részéről, mikor a felekezeti népek, a vallásnak kérdése a nemzetiséggel, az anyanyelvvel konfundálódik; pl. ha valaki gör. kel. óhítú, az csak szerb lehet, ha protestáns: német; ha református: magyar; és mert az izraelita vallás is nemzetiséget képvisel, az nem lehet más, mint héber-zsidó, vagy kényszerítve lesz a román, szláv, szerb, lengyel, cseh nyelvet egyházi és iskolai nyelvvé elfogadni, aszerint, hogy melyik államnak az alattvalója.

Már pedig ennek a konfuziónak oly következményei lesznek az iskoláztatás terén, melynek az illető állam fogja kárát vallani. A poliglott államokban nem lehet célja egy kormányynak sem a kisebbségek

kulturális elnyomása. Ismeret, tudást a tanuló ifjú csak anyanyelvén nyerhet. A kormányoknak feladata a kisebbségi iskolák segélyezése, hogy azok jól szervezve s megfelelő képzettségű tanárokkal legyenek ellátva és különösen figyelembe kellene venni, hogy a magasabb kulturájú kisebbségek iskoláinak fejlesztése magának az államnak emíniens érdeke s éppen az állam érdeke szempontjából kellene oda-törekedni, hogy a kisebbségek összes tanulmányaikat saját anyanyelvükön végezhessék.

Ha a magyar, német, vagy zsidó gyermek, ki anyanyelvén kívül más nyelvet nem tud, kényszerítve lesz egy teljesen új nyelvnek pár év alatt elsajátítására, mivel minden idejét az új nyelv tanulása foglalja le, kénytelen lesz egyéb tanulmányait elhanyagolni; ily körülmények között ismeret, tudást keveset szerezhet, de azért az erőszakolt nyelvet sem fogja annyira elsajátítani, hogy tanulmányait azon tovább folytathassa.

Ezen a téren követni kellene az Egyesült Államok példáját. Az államnak csak az alkalmat kellene nyújtani az államnyelv elsajátítására és nem kellene a kisebbségi iskolákat csak azért államosítani, hogy azokban a kisebbségi nyelv helyett az államnyelv legyen a tanítás nyelve. A szükség mindenkit rá kényszerít az államnyelv elsajátítására, mint ezt az ügyvédi, bírói s egyéb hivatali pályák példái mutatják, megtanulja azt szükségéből lassanként az iparos és kereskedő is s rá kellene bízni az időre a „nyelvében él a nemzet” jelszó megvalósulását.

Az erőszak, ha az még jogfosztással is kapcsolódik, visszatetszést szül s a konszolidáció útját nem egyengeti.

A világtörténelem azt mutatja, hogy nagy nemzetek tüntek a megsemmisülés tengerébe, helyüket új nemzetek foglalták el s az egy nyelvű államokat poliglott államok váltották fel. De nemcsak a nemzetek, magok a népfajok is megváltoztak. A régi asszír, persa, görög, római, etruszk, szumir, frank, longoban stb. nevek már csak a történelem lapjain élnek, a föld civilizált országai ma a legkülönbözőbb népfajok keverékeiből van benépesülve. Fajok halnak ki, új fajok keletkeznek, ez a szelekció törvénye. A sovinizmus a nemzeteknél erőszak e természeti törvénnyel szemben; mert hogy valaki milyen nemzeti eredetű, német, francia, olasz, magyar, román, angol vagy szláv? azt a nemzettestben az együvértartozás, az együttélés érzelmi világa dönti el, de származásilag senki sem tudhatja.

Dr. Tóth Mihály,

nyug. áll. főreáliskolai tanár.

* Filz-kalapokat formál Moskovits Etelka.

* Arcapolásra használjon Agi-kremet. Kapható drogériákban és illatszertárakban. Főlerakat: Diana gyógyszerár Oradea-Mare. Kivánatra Szépségápolásról hasznos prospektust ingyen és bérmentve küld.

* Özv. Stern Rezsónénél Str. Avram Iancu (Kossuth-u.) 16. uri és női fehérnemű minden kivitelben.

* Kalapújdonságokban a legolcsóbb Lengyel.

* Model-kalapok érkeztek Moskovits Etelkához.

* Kabát, kosztüm, öltöny-szövetek, kabát plüschöket, bársonyruhákat olcsón vehet a Körösparti Áruházban.

* Mosdászhoz, fürdéshez minden jóízű ember Brázy kölnivízét használ, mert pompás, decens illata folytán rendkívül népszerű, éppen ezért mindenütt kapható

DIVATSZÖVET

újdonságaimból a legelegánsabb ruhákat készítem szolid árban

PACSAY uri szabó, Bulv. Bucurestilor (Starovesky-u) 27

Főmolnár

elsőrangú szakember, több éves nagymolnában szerzett gyakorlattal, jó bizonyítványokkal, román vagy német nyelvtudással

kerestetik

bukaresti — napi 15 vaggont produkáló — malomhoz.

„Rador” Jó fizetés és lakás. No. 2267

Cím: Moara Olmazu, Bucuresti, Soseaua Stefan cel Mare 57.

Értesitem

t. megrendelőmet, hogy az őszi idény angol szövet különlegességei változott mintákban, kizárólag egyes öltönyök raktáromra megérkeztek

CSOVITS uri divat-szabó

Str. Rimanoczy-ulca 4

Nagyvárad legrégebbi szűcs és szőrmearúháza.

Zboray Gyula és Tsa cég

áthelyezve Bulv. Rege e Ferdinand 8. (Stepper cukrászdával szemben)

Ajánlja dusan felszerelt raktárát a n. é. szives figyelmébe. közönség

Kötött szövöttáru harisnya és keztyű nagy raktár

Czillér Imre nagyáruházában

Gyermekek harisnyák már	20 leitől feljebb
Női kötött harisnyák	30 „ „
Flor harisnya	75 „ „
Muszlín harisnya	70 „ „
Cérna muszlín harisnya	95 „ „
Selyem fátöl harisnya	125 „ „
Férfi socknik	20 „ „

Divat keztyűk, kötött kabátok, gyermek szvetelek nagy választékban.

Olcsó szabott árak!

— Eladás nagyban és kicsinyben —

Osztályvezető: Kertész Dezsőné

Az új színészek

Az új színtársulat megkezdte az előadásokat, új csillagok ragyognak a váradi égen. Az új tagok közül még nem mind állott ki a közönség elé, akit láttunk, az már kiállotta a tűzpróbát. Az új színészek kivétel nélkül megmagyarázható tisztelettel lépnek a váradi színpadra: tudják, hogy itt mindig művészetet, emberit, ragyogót nyújtottak. A nagyváradi színpadi jállomás, ahová aki beérkezik, páspartut kap a felfelé ívelő pályán.

A színházi kiskapu körül újból vígélet folyik. Ismerkednek a színészek, gyönyörködve nézik a napsugarakban ragyogó Mária királyné-teret.

Polgár Mariska

direktornét keressük először fel. Nyilatkozzon, hogy érzi magát „új” állomás-helyén:

— Haza jöttünk és én vagyok a legboldogabb a földön. Azt írja még meg, hogy szeressenek ezután is úgy a váradiak, mint ahogy én szeretem őket és ahogy eddig szerettek...

Rohonczy Mihály

a bonviván minden kislány után visszafordul. De azok is utána. Elegáns szép fiú. Buda—Miskolcon volt utóljára.

— Tessék megírni, alig várom, hogy bemutatkozhassam a váradi publikumnak. Sokat hallottam erről a városról és „szerezném, ha szeretnének”.

Barna Sári

a „Mézeskalács” bemutatóján már meghódította a közönséget. Csak ennyit mond: — Jöttem, láttam, győztem! Szabad ezt mondanom?

Igen, szabad, Barna Sári már beérkezett.

Betegh Báby

bemutatkozása elé tekintenek legnagyobb várakozással. A budapesti Városi-színháznak volt a tagja, Budapesten is jónévű színész: — Boldog vagyok, hogy Nagyváradon lehetek, mennyi sok szépet beszélt erről a városról Zeolt Béla. Én minden igyekezettel azon leszek, hogy megszeressenek. Azt hiszem a publikum nem ült fel a rólam terjesztett tendenciózus pletykáknak és a szívébe fogad. Egyetlen vágyam telt házak előtt, jó darabokban elsőrendű alakításokat nyújtani. Hiszem, hogy ez sikerülni fog.

Bihari Nándort, az új táncoskomikust Stoll Béla és Madas Pista oktatja a váradi közönség igényeire. Kertész Manó, Pogány Janka, Benes Ilona, Galambos Elemér és Tóth Elek előtt Gróf Laci kis fia, a Buby masirozik és szalutál...

A kis gróf Bubyt nem sikerült megintervenülni, hogy a jövő színiévadba mik a tervei...

Harisnyát vásárolhat

de elismerten jól és olcsón csakis

Fischer Áruházában

Sas-passage.

Házi harisnyák	20 Leitől
Maco harisnyák	40 Leitől
l-a flor harisnyák	75 Leitől
l-a selyem flor harisnyák	99 Leitől

Oérna, flór és fátol harisnyákban nagy választék olcsó árak mellett.

Pastel férfi sockni	22 Leitől
Csikós férfi sockni	30 Leitől
Jaguárd férfi sockni	55 Leitől
l-a selyem flor férfi sockni	58 Leitől
Férfi hosszú harisnya	90 Leitől

Nagy választék férfi socknikban a legfinomabb minőségig, valamint gyermekharisnyákban és rövidárúknban olcsó árak mellett

A HOLLÓ

Írta: Bónyi Adorján

2

III.

Aztán sokáig nem találkozott a hollóval. El is felejtette.

Felserdült, derék kamasz lett, a diákok rohantak, tele apró fényességekkel, jószagu romantikával. Sándor közel állt az érettségihez és szerelmes volt. Titokban és nagyon, egy kislányba, aki minderről semmit se tudott.

A gimnázisták majálisra készültek. Sándorka talán jobban, mint a többiek: a majálison találkozni fog a kislánnyal, most majd el fogja neki mondani, hogy szereti, fel is olvas talán neki azokból a versekből, amiket hozzá írt, megbeszéli vele, hogyha megnő, elveszi feleségül és talán még a kis kezét is meg fogja végül csókolni. Vakmerőbb dolgokra Sándorka nem gondolt, egyrészt, mert nem volt vakmerő lélek, másrészt, mert a kislány olyan kedves, tiszta és illatos arcú volt, mint egy Mária-kép, ki előtt csak leborulni szabad.

Az erdő fái közt friss deszkasátor volt, friss deszkapadok, rengeteg jókedv és a diákenekar hegedűi frissen énekeltek a kék ég alatt az édes nótákat. Sándorka sokáig gyönyörködött messziről a kislányban, aztán, épp amikor elhatározta, hogy most már teljes bátorsággal odamegy hozzá, a kislány eltűnt a szemei elől.

Elindult, hogy megkeresi. Ide-odabolyongott a kis tisztásokon, a kanyargós erdei utakon. Lányok-fiúk virágot szedtek, bujósdi játszottak.

Sándorka egyszerre megállott. Egy rekedt hangot hallott, nem messzi a feje felett, mely rut szirénasikoltással mintha egyenesen öfelé hördült volna. Felnézett. Fent egy öreg fa csupasz galyai közt egy holló ült, mereven, feketén és Sándorka úgy érezte, órá néz.

Hirtelen fölémlelt előtte az a régi éjszaka, amikor a holló megállt az abiaka előtt, mint a legszörnyűbb végzet futárja. Eszébe jutott s elémült, maga sem tudta miért.

Gyorsan, menekülön nekiszaladt egy bokornak s áttörte magát egy kis tisztásra. S itt a lába földbegyökerezett.

A tulsó oldalon állt, egy fa mögött, a kislány és egy jogással csókolózott.

Sándorka megfordult, torka elszorult szíve liktetett, lábai oly nehezek voltak, hogy alig tudta vonszolni őket. Nagy, boldog fiatalágát megsemmisültnek érezte. S nem tudott egyébre gondolni, csak a hollóra, mely másodsor jelent meg ily furcsa módon életében s valami roppant drágát pozdorjává zuzott másodsor életében.

S irtózott és félt és reszketett egész testében.

IV.

Ifjuságában aztán megegyeszer rárepült sorsára a fekete madár.

Sándorka érettségire ment, fejében pontosan, szorgalmasan össze volt zsufolva a szükséges tudomány. Vidáman ment, biztos volt magában, csinos ruha volt rajta s oly szép volt a juniusi reggel.

Az öreg liceumot vasrácsos kerítés vette körül. Nagy, rácsos kapu. Sándorka a kapu elé ért s itt harmadszor foga el életében a megmagyarázhatatlan, a titokzatos rémület.

A rácsos kapu tetején ott gubbasztott egy holló, félrehajtott fejjel, mintha éppen csak őt várná és kerek kis sárga szemével mereven nézett rá. Aztán nagyot csapott szárnyaival és suhogva elrepült.

Sándorka fejében az összezsufolt tudomány vadul és riadtan kezdett kavargani, minden rémületen liktetett odabent, semmi egyébre se tudott gondolni, csak mi lesz megint az a nagy szerencsétlenség, ami rázuhan, roppant erőfeszítéseket tett, még akkor is, amikor ott ült a díszteremben a tanári bizottság előtt, hogy rendbeszedje felkavart és elrémített lelkét.

szétzilált, összekuszált tudományát — és az érettségén megbukott.

V.

Sándorkából Sándor lett. Később mérnök, aztán jóállású ember egy gyárnál. Megnősült. Csendesen élt és boldogan. Felesége nagyon szép asszony volt, de ő eleget keresett, hogy az asszony szépsége kelő keretek közt érvényesülhessen. Így tehát családi életükben is minden rendben volt.

Senki sem tudta, Sándor is csak félig öntudatlanul, hogy e nagy csönd és nyugalom mélyén ott ül bizonyos néma, visszahúzódtott rettegés, valami érthetetlen félelem. Sándor szerette sűrűn lefüggönyözni az ablakait, szeretett kocsin járni, mélyen lecsukott szemmel behúzódni a kocsi sarkába, vagy ha gyalog ment, minduntalan óvatosan körülnézett fel és alá, mint egy tolvaj, aki attól fél, hogy egy nagy kéz egyszer csak lecsap rá.

De nem történt semmi. A holló — ez a rettentő ifjúkori emlék, amelyre szűkülve gondolt, — nem kereste őt fel többé.

A maga szakmájában igen ügyes ember volt. Ennek köszönhető, hogy egy szép napon fejedelmi ajánlatot kapott levéligleg egy más városból, egy nagyon nagy gyár tulajdonosától.

Nem sokat habozott, levelet írt, hogy elfogadja. S nyomban, posta útján, megkötötték három évre a szerződést. Sándor igen jókedvű volt, az asszony is szinte kivirágzott: ez a fordulat szebb ruhákat, nagyobb lakást, több cselédet, szép utazásokat jelentett.

(Folyt. köv.)

DIÁKEGYENRUHAK ÉS SAPKÁK

Alkalmi ajándékok:

Élkező készletek

Kávés	"
Teás	"
Sandvich	"
Likörös	"
Mosdó	"
Füszer	"

Művészies kiviteli szobrok, üveg, porcellán és majolikavázák nagyon olcsó árakban beszerezhető:

Fratii KOMLÓS Testvérek

üveg-, porcellán-, lámpa- és táblatüveg gyári raktára, Oradea-Mare) Nagyvárad) Str. Nicolae Jorga (Zöldfa-utca) 13. sz.

Berndorfi alpaca evőeszközök eredeti gyári árban kaphatók.

Képkerekezést, üvegezést vállalunk.

Az értelmiség az iparipályán.

Egyik helybeli napilap helytelen információ alapján olyan értelmű közleményt tett közre, amely az Ipartestületet, valamint az Ipariskolát úgy tünteti fel, mint akik akadályoznák és lehetetlenné tenni kívánják azt, hogy értelességgel ifjak az ipari pályára jöjjenek. Ezt nemcsak a jelenlegi gyakorlattal, de a múltbeli tapasztalatokkal is legkönnyebb megcáfolni, mert mindkét fent említett ipari faktornak mindenkor az volt célja ez szándéka, mindenkor azért dolgozott, hogy az ipari pályán működő egyének úgy szellemileg, mint gyakorlatilag a legképzettebbek legyenek. Nem csak most, midőn a kisebbségi ifjak elhelyezkedése nehéz, de már a béke világban is számos képzett értelmiségizett, sőt jogvégzett fiatalember jött az ipari pályára, kit úgy az ipartestület, mint az ipariskola törekvéseiben segített. Az Ipartestület azzal, hogy az ipari ismeretek és gyakorlati tudás elsajátításához szükséges minimális 3, 3 és fél évi tanoncidőt ezekkel szemben leszállította 2 évre, az ipariskola pedig azzal, hogy a tanoncokat, miután közismereti oktatásban a középiskolákban már részesültek, a közismereti tantárgyak hallgatása alól felmentette. Ezt cselekszi mindkét szerv ma is, amde amint voltak a múltban elvétve esetek, úgy most úgy látszik tömegesen vannak a végzett és értelességgel ifjak között beképzelt tudásuk, akik magukról már most megállapítják, hogy ők ebben, vagy abban a szakmában rövid fél vagy 1 év alatt megfelelő tudást tudnak elsajátítani. Ez maga lekicsinylése annak az ipari szakmának, amelynek műveléséből megélhetést kíván magának biztosítani s el lehet képzelni, hogy az ilyenek, kik már ma előre tudják, hogy ők mily tökéletesek lesznek a szakmában, ezek éppen a gyakorlati hiány miatt csak a szakma rontói és kontárai foghatnak lenni, ezért kell és ezért határozta el az Ipartestület, hogy fejlett intelligenciájú iskolai végzettséggel bíró idősebb ifjaknak is minimálisan legalább 2 évet kell egy egy mesterségben tanonckodni, hogy az a maga megélhetését biztosítsa, s hogy iparának ne kontára, hanem tökéletesítője és hivatott munkása legyen. Az említett cikk önértelmeztetést utasítja vissza, úgy az ipariskolai tanároknak, mint tanító mestereiknek tanítói képességét, mert az ő állításuk szerint az ő tudásuk sokkal magasabb fokon áll, mint azoké. Mit várjon tehát az ilyen már is okosabb és magukat többrelátó ifjakról, mint éppen a tudatlanságban való el fogultságukat, mit várjunk az ilyenektől, akik az ipari pályára lépésük első napján tanítóikat már is kritizálják? Bizony, ilyenektől mindent lehet várni, csak azt nem, hogy az ipari pályán való boldogulás göröngyös útját emelt fővel elszántassággal és bátorsággal fogják végig harcolni.

Az ipari pálya soha sem volt kényelmes, ennek gyümölcseit a nagyzó, a tudákos s ha még olyan intelligens és iskolázott egyének is fogtak hozzá, soha sem láthaták, az ahoz való kezdésben úgy maguknak, mint az iparos társadalomnak csak kárt okoztak.

Éppen ezért az ilyen egyéneknek az ipari pályáról való visszamaradásának csak örülni tudunk, viszont az oly intelligens és végzett egyéneknek az ipari pályára lépésük mindenkor készséggel, örömmel és szívesen láttuk, kik eltökéltséggel, erős elhatározással léptek ipari pályára, hogy azt bármilyen küzdelem és áldozat árán, ha mindjárt hosszú idő alatt is, de tökéletesen elsajátítsák. Ezek, illetve ilyenek boldogulni is fognak, szépet és hasznost fognak tudni produkálni s az iparnak, valamint maguknak tekintélyt fognak tudni teremteni. Sem a múlt-

ban, még inkább nem a jelenben és jövőben sohasem a diploma és a munkakönyv dolgozott, hanem maguk az egyének s mindenkor az egyén belső tartalma, az ügy iránti szeretet és buzgalom adta meg a súlyát annak aki és amit valamit és hogyan művel.

Csak jöjjenek tehát az értelességgel és végzett ifjak az ipari pályára, legyen bennük azonban erős akarat a küzdelemhez és fáradsághoz, lássák be, hogy ők nekik tanulni kell, így tehát alkalmazkodjanak nem is annyira a szokáshoz, mint a szükség parancsolta helyzethez, amely szükség azt parancsolja, hogy a tanulói idő legalább kettő év kell hogy legyen, (másnak három és négy), s hogy a szakmai rajz tudása éppen olyan elengedhetetlen szükség a mesterséghez, mint maga a gyakorlati idő.

A borbély iparosok szakiskolája.

Örömmel állapítható meg, hogy városunk borbélyiparossága, nem kimélt semmi áldozatot és fáradozást, hogy tanoncaik részére szakiskolát létesíthassák. — Belátták az iparosok annak szükségét, hogy a tanoncot mint saját gyermeküket nevelni s a szakmában minél tökéleesebbé kell tenni, mert a rájuk bízott gyermekanyaggal, illetve, annak képességeivel nekik kell számolni. — A borbély és fodrászok más városban és a múltban óriási időmennyiséget töltöttek el kihasználatlanul, melynek hasznosítása pedig a közgazdaság szempontjából is jelentős. Ezért a szakiskolának főfeladata, hogy a borotválás és nyíráson kívül a női hajfésülés, festés, perókékesítés és még a szakmának sok más ágában nyújtson ismeret a borbély és fodrász tanoncoknak egyaránt, főképpen azoknak, kiknek nincs alkalmuk jelenleg mestereiknél ezeket elsajátítani. — Az iskola létrehozásában a város összes borbély iparossainak, de főképpen Raminger István és Menning Sándornak van nagy érdeme, kik e törekvésekben az ipari érdekeket mindenkor lelkesen felkaroló Muth Gyula ipariskolai igazgató és tanári kara is támogatott. — A megnyitó ünnepély alkalmából Menning Sándor kérte az ipariskola igazgatót, hogy vegye pártfogásába az iskolát és törekvéseit. — Muth Gyula az iskolát átvette, a tanítást megnyitotta s egyben azon kívánságának adott kifejezést, hogy vajha és mielőbb minden más szakma is igyekezze ezen téren a borbély és fodrász csoportot követni. — Dévald László Ipartestületi titkár az Ipartestület képviselőjében üdvözölte az iskolát és köszönte az iskola létrehozóinak az önzetlen anyagi és szellemi áldozathozatalt, mellyel az iskola létesítését valóra váltották. — Figyelmeztette a tanoncokat a lelkiismeretes tanulásra, melynek alapján maguknak hasznót, iparuknak tekintélyt és az államnak boldogulást fognak szerezni. Felszólalt még a megnyitó ünnep alkalmából Raminger István, mint aki a tanfolyamnak szakelődője lett és Varga György, aki a más iparcsoportok képviselőjében üdvözölte az akciót. — Végül Mandel Béla, aki a szakma iparosait a további áldozathozatalra buzdította.

Az ipartestület előjárósági ülése.

Csütörtökön tartotta az Ipartestület rendes előjárósági ülést, melyen Mónus Sándor elnök a többiek között jelentette, hogy az aggiparos menháza ujjában cca. 28,000 lei kiadást eszközöltek, valamint a testületi ház fedelének javítása 11,000 lei értékben megtörtént. — Tudomásul vette az Előjáróság a havi számadásokat, majd pedig a Munkaügyi minisztérium leiratát, melyben közli, hogy jövőben a legfelsőbb ipari hatóságot 6 képviseli. — Ugyancsak a munkaügyi mi-

nisztérium felhívására véleményt adott a szakképzett munkás és az ipariségdemunkás között teendő különbségre nézve, valamint referált az Ipartestület működési köréről, feladatáról és az ezt irányító szerv összeállításáról. — Tárgyalta a kalapos iparosok panaszt, melyben az áruvási helyük módosítását kérik. — A panasz elintézés végett kiadott a vásárbiztosnak, hogy a piachely körülményeire tekintettel s a gyakorlat figyelembe vétele mellett oldja meg a kérdést. — A jótékonyági alap felügyelő bizottságának javaslatára köszönetet mondott az Előjáróság az Ipartestület Husiparosok szakosztályának azért, mert az iparos menház céljaira havonként 500 leit, a husiparosok Börszövetkezetének, mert Klein Dávid szaktársuk elhalálózása alkalmából ugyanezen célra 1000 leit, Kaizer Ármin és Lovas Leitmann Gábor festőiparosoknak, mert a Menház helyiségeit cca. 4500 lei értékben teljesen díjtalanul festették és meszelték s így a menháznak munkát adományoztak s melyek követését az Ipartestület összes tagjainak páldaadásul is állítani rendel. — Köszönetet mond végül az Ipartestület működő gondjainak, kik mindannyian óriási idő feláldozás és fáradságuk mellett igyekeztek a menház érdekeit szolgálni s kik ezen működésükkel művészi játékkal az iparosoknak tiszteletet és elismerést szereztek. — Ugyancsak a bizottság javaslatára egy aggiparos felvételét határozta el az előjáróság, valamint két arra szorult és igazolt iparosnak szavazott meg havisegélyt. — A tisztviselők fizetés és előlegkérése iránti kérelmet tárgyalta ez után az előjáróság ismét a piaci áruló barakok építése ügyében oly formán, hogy az eddigi áruvási hely biztosítása érdekében lépéseket fog tenni. Ez után indítványok tettek, hogy az iparoskörben szedett játékpénzek felemeltessenek, hogy az előjárósági ülésen 3-szor igazolatlanul mulasztó előjárók helyébe az előjárósági póttagok hívassanak be, végül, hogy az utóbbi időben a csizmadia iparosok zaklatása ellen az elnökség tegyen lépést a rendőrségnél.

A cipészipari munkások bérmozgalma.

A bérmozgalom iránt megindított tárgyalások úgy látszik nem vezetnek kellő eredményre. Ugyanis a munkásság, a kézműves iparossággal szemben szándékosan makacsabb, mint a nagy üzemek és vállalatokkal szemben, melyekkel már megállapodást kötött, még pedig a bérkérdésben jóval azon alul, mit a kisiparosokkal szemben támaszt. Miután a kisiparosok helyzetük sokkal nehezebb és változó, ezért nehezen lehet bízni az egyezség útján létrejövő egyezményben. Valószínű, hogy a munkaügyi felügyelő határozata fog e kérdésben dönteni, ami pedig nem lehet más, mint az egyenlő döntés, annál is inkább, mert a munkások már is szerződésességet követtek el akkor, midőn az eddigi kollektív megkötött szerződést egyes nagyiparosokkal megkötötték, velük pedig nem, illetve velük szemben más követeléseket támasztanak, mint eddigi kollektív szerződésben szerepelt más nagyiparosokkal. Mindenestre remélhető, hogy Vasca munkaügyi inspektor ur módot fog találni arra, hogy kölcsönös engedelem útján a békét biztosítsa s a zavartalan munka tovább folyjon.

Kedvezményes áru tűzifa és fürdőjegy az iparosoknak.

Írtesítjük az Ipartestület tagjait, hogy a hivatalban, kedvezményes áru tűzifát és Félix-fürdőbe szóló fürdőjegyet kedvezményes árbán kaphatnak. Tisztelettel az Ipartestület Elnöksége.

Szücsmunkát

elsőrendű kivitelben, olcsó árban készít, úgy hozott, mint saját anyagából
Bodnár Lajos
 szücsmester, Sas-passage 88. sz.

Sár- és hócipők

szakszerű javítását

elvállalom és hozza már most el, hogy télen jó gummi cipője legyen.

„TURUL” cipőrakfár

Piața Regina Maria (volt Bémer-tér).

VIZUMOKAT

legolcsóbban és leggyorsabban

megszerez, megbízásokat elvállal

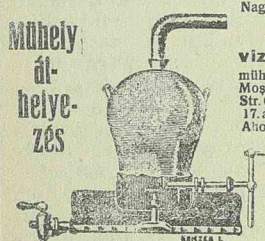
Futárjárat mindennap Cluj - Brassó - București.

Hirdetéseket és reklámokat az összes vidéki lapok részére felvesz eredeti tartással árban.

„MERCUR” hirdetési iroda és ügynökség

Sir. General Mosoiu 7. a főúthoz lakóházzal szemben.

Telefon interurban: 2-21.

Bernácsik József rézműves és vízvezeték szakiparos.

Nagy b. megrendelőim tudomására hozom, hogy rézműves és vízvezeték-szerelő műhelyemet, Strada General Mosoiu (Mezey Mihály-utca) 7. alól Str. Copalniceanu (Várdy Zs.) 17. alá (saját ház) helyeztem át. Ahol mindennemű rézműves munkát pálinka-főző, lekvár-somosítókat, vízvezeték-berendezést és javításokat pontosan és jutányos ártért készítek. B. megrendelőim pártfogását továbbra is kérem.

MASITS szücs

Strada Vlahuța (Szent János-utca) 2

Sport bundák

nagy választékban minden színben
 3000 Leitől feljebb

GYERMEK KOCSIK

GYÁRI ÁRBAN KAPHATÓK

SZÓKE MIKLÓSNAL

STR. VLAHUȚA (SZT. JÁNOS UTCA) 22. SZAKSZERŰ JAVÍTÁSOK, ERNYŐK GUMMIZÁSOK STB.

Fehérnemű varroda

Str. Pável-u. 18.

Férfi zefir ing 2 gallérral . . . 80 L
 Férfi selyem ing 2 gallérral . . . 100 L
 Női ing csipke, himzés és monogrammal . . . 70 L

Csipke beendítést, gombnyakkötést olcsón vállalok.

Irodabutorok, parketták Rimanóczy

Mindenféle fenyő- és tölgy-fűrészárú jutányos áron, elsőrendű minőségben kapható

műbutor és parkettgyár Rt. Oradea-Mare Strada Clujului 117. Telefon 279

Kárpitos

munkákat a legszebb kivitelben jutányos árban készíti

Kovács kárpitos

Strada Francisc Deac (Deák Ferenc)-utca 1. szám.

DIÁKEGYENRUHÁK

legszebben és legolcsóbban készülnek

ERDŐSI BERTALANNÁL

Str. Gen. Mosoiu (Mezey Mihály-utca) 4. sz.

Villamos berendezéseket

javításokat, lámpa tisztítást, galvanizálást

jutányos árban készíti: **ÓCSAY**

(volt Grünfeld és fia cég)

Gen. Mosoiu (Kert)-u. 4. Ipartestület mellett

Vizumokat

legolcsóbban, leggyorsabban megszerez,

Páris és Franciaország

bármely városába megbízást vállal,

Utlevelügyben díjmentes felvilágosítást,

Naponta futárjárat Brassó, Bucarest, Kolozsvár és Temesvár közt.

Schreier ügynökség
 Iosif Vulcan (Nagy S.-u.) 1.
 Vaiszlócs-ház.

Gyermeksokni, trikó, harisnya

keztűt, csipke, szalag, himzés, rövidárúk.

Olcsó árak! Szabókellékek. Olcsó árak!

Rék * Csillag Aruház

Piața Unirii, volt Szt. László-tér

VEGYTISZTÍTÁST VÁLLAL

Patyolat gőzmosóda

Str. Gen. Mosoiu (Mezey Mihály-utca) 7.

MOS, TISZTÍT, VASAL

Kívánatra házhoz küld és hazaszállít.

„Rador” 755

DIANA SÓSORSZESZ
 AZ EGYEDÜLI VALÓDI
 ÜGYELJÜNK A DIANA NEVRE

Értesítés

A n. é. közönség b. tudomására hozom, hogy a Kállay és Gulyás cégből kiváltam és

Butor- és épület asztalos műhelyemet

Str. Gen. Barthelot (Sal Ferenc-u.) 8 sz. a. ujonnan megnyitottam. Butorokat, portál és üzletberendezéseket legszebb kivitelben szolid árakban készítek. Szíves pártfogást kér

Gulyás Károly asztalos

Figyelem Fehérnemű csipkék,

Finom himzések, térfi- és női-

fehérneműek

méret után is megrendelhetők.

Harisnyák, szveterok nyakkendők és rövidárúk legolcsóbban

LONDON

Bulv. Reg. Ferdinand No. 10
 Stern-palota.

„RENAISSANCE”

művész-társaság. — Elvállal magánházak, villák, bérpaloták és az építőművészet minden ágára kiterjedő munkák terveinek elkészítését és szolid kivitelét.

Megrendelésre készít:

butorok és teljes lakásberendezések, bankházak, mozgósínházak, kávéházak, szállodák, üzlethelyiségek stílusos berendezés terveit a legmodernebb megoldásokban. — Vállalja:

templomok dekoratív díszítését falfestményekkel az igazi „al fresco” modorban; dísz-tertek és síremlékek

terveit és művészi elkészítését;

üvegfestmény, gobelin, tapéta, szőnyeg terveket, mindenféle batik-

holmik készítését eredeti terveink alapján és minden az építő és iparművészet körébe tartozó olyan munkát, mely művészi gondolatot és eredeti művészi megoldást igényel.

Oradea-Mare, Piața Mihail Viteazul 11-a III. 14.

Budapestre utazók figyelmébe!

Ha Budapestre utazik, csak az

Elek Pensio -ban

szálljon meg!

A legelőkelőbb, legegységesebb és legolcsóbb pensio. Nagyváradiai találkozó helye.

Budapest, Rákóczy-ut 9, II. emelet

Kossuth Lajos-utcánál

Szőnyeg ocassió

sikerült megvennem egy tétel

gyönyörű, szép kisebb-nagyobb

valódi perzsa szőnyeget

melyeket olcsó árban elárulok

Sternberg I. régiségkereskedő, Kishidő

Uri szabó

üzletében a leg-
elegánsabb ruhák
készülnek. Őszi an-
gol szövet külön-
legességeim nagy
választékban meg-
érkeztek.

HACKMAYER, Avr. J. (Kossuth)-u. 2

Két — három szobás modern lakást keresek

magas lelépést és közvetítési díjat fi-
zetek. Cim Stefan cel Mare (Tisza
Kálmán)-tér 15 földszint kapu alatt
balra. — Értekezni délután 2—5-ig.

MOZI

— Atlantic és Apolló-mozgók: 1924
október 5-én, vasárnap csak egy napig
Várad közönségének oly régen látott ked-
venceit: Max Landát és Hanny
Weisét látja viszont egy kitűnő detek-
tív történetben. A Grand Hotel Babylon-
ban. Ezt megelőzőleg a két mozgó egy 3
felvonásos vígjátékot, az Egy görbe
éjszakát játsza.

— Dorian Terrasse Dorian Filmszín-
ház. Ma, vasárnap kerül utoljára műsorra
„A velencei kis pék” című olasz dráma. A
lagúnák és az örök szerelem városában,
Velencében játszódik le az izgalmas film,
melynek főszerepét — a szép és kiváló
játéktudásáról ismert — Lya Mare alakít-
ja. Az előadások a Dorian Terraszon 9,
a Dorian Filmszínházban 3, 5 és 7 órakor
kezdődnek. A három órás előadás mérsé-
kelt helyáru. Holnap, hétfőn kerül először
bemutatóra „A nászhajó” című hatalmas
történelmi film, mely szintén egyike a
Dorian slágerfilmeknek.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Vasárnap d. u.: Három grácia; este: Mézes-
kalács.

Hétfő: Vera Mirceva, ujdonság először A) bérlet.

Kedd: Vera Mirceva, ujdonság másodszor B) bérlet.

Szerda: Marinka táncosnő, Lengyel Irén, Be-
tegh Béby, Rohonezy Mihály első fellépésével, bérlet-
szünetben.

Csütörtök: Antonia, A) bérlet.

Péntek: Mézeskalács, B) bérlet.

Szombat: Lilaaké, bemutató ujdonság először,
bérletszünet.

— Vasárnapi előadások. Vasárnap délután fél
4 órakor a legötletesebb operettrevü, a Három grá-
cia kerül színpadra a legjobb szereposztásban. A dél-
utáni közönség a Három grácia nagyszerű diszlelei-
ben, a káprázatos toalettekben, az ötletes rendezés-
ben éppen úgy fog gyönyörködni, mint a kitűnő
előadásban. A három fő női szerepet Biczó Margit,
Barna Sári, Kertész Manó játsza, míg a férfi szere-
peket Bihari, Sós, Hevesi, Stoll és Martinek ala-
kítják. A délutáni előadás helyárai mérsékeltek. —
Este Emőd-Szirmai „Mézeskalácsa” kerül színpa-
ra, a pénztárnál tapasztalható nagy érdeklő-

dés után itélve, zsúfolt ház előtt. Az a nagy siker,
mely a Mézeskalácsot kísérte és amely szinte pá-
ratlanul áll a nagyváradi színház történetében iga-
zolja, hogy Emőd-Szirmai operettje az utóbbi két
évtized legszebb és legjobb magyar operettje. A
vasárnap esti előadást ugyanazok játsszák, mint a
premieren.

— Vera Mirceva. A drámai együttes a legko-
molyabb és legőszintébb ambíciókkal készül az
oroszlárműveinek egyik legjobb alkotásának, a
Vera Mirceva-nak bemutatójára. Már a mostani
próbákból megállapítható, hogy a hatalmas drámai
erővel felépített darab mindvégig a legteljesebb
érdeklődést tartja ébren a közönségben. A dráma
keretében mutatkozik be a drámai együttes új tag-
ja, Martinek István, aki a fiatal színészgeneráció
legtehetségesebbje. A többi szerepeket Jósika Mi-
ci, H. Körsi Juci, Tóth Elek, Stoll, Galambos, He-
tényi, Sós és Hevesi játsszák. A hétfő esti előadás
A) és a keddi B) bérletben lesz.

Vadász & London

fűszer- és csemege kereskedésébe

FRISS DUNAI

ÉDES-VÍZI HAL

érkezik minden hétfőn és pénteken

Kolozsvári-u. 46. **Értesítés.** Kolozsvári-u. 46.

Van szerencsém értesíteni t. megren-
delőimet, hogy műhelyünket ismét meg-
nyitottuk és azt

angol női szabósággal bővíve
állunk t. megrendelőink rendelkezésére.

Teljes tisztelettel **Rosenfeld és Vadász**
angol uri és női szabók Calea Victoriei 46. sz. a.

ESŐERNYŐ

legolcsóbb a készí-
tőnél

Rosenberg
Testvérek

N. Iorga (Zöldia-u.) 8
Behuzás gyorsan készül

Ház eladás

Str. Tribunalului (Verbőczy-u.) 2.

Feltételeket közli:

Dr KRÜGER JENŐ ügyvéd.

Értesítés. Értésitem mélyen
fisztelt vevőközön-
séget, hogy **fonálüzletemet kötő**
és **szövőüzemmel** kibővítettem. —

Készíték legmodernebb kivitelben kötött ruhákat,
kosztümöket, szvetereteket, divat mellényeket stb.
A megrendelt árut egy Bécsből hozott híres kötő-
mester készíti.

ROSENBERG fonálruház Sas-passage.

Eredeti bécsi és párisi
modellkalapok

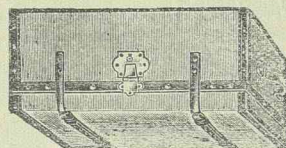
RIGÓ

kalapszalokban

Ferdinánd kir.-ut 10

I. emeleten

Megrendelések és alakítások pontosan készülnek!

Gyárunkban, Str. Cuza Voda (Szacsval-utca)
18. szám alatt egy külön

detail áruosztályt rendeztünk be

elsőrendű bőröndárunk, berendezett ka-
settáink és iskola-táskáink eredeti gyári
árban való elárúsítása céljából. Felvállalunk
továbbá mindenféle szakmánkba vágó kü-
lönleges bőröndárunk elkészítését méretek
szerint, ugyancsak vállalunk javításokat is.

Nagyváradi Bőröndáru és Táskagyár
Str. Cuza Voda (Szacsval-utca) 18. szám.

Ruhákat legolcsóbban fest,
tisztít; gallérokat
és kényesítőket legszebben **mos és vasal**
SZABÓ LÁSZLÓ Szt. Ladislau (Kö-
rös-utca) 1. szám. Fiók: Bazárépület.

Előírással és
csinos kivitel-
ben, jó minő-
ségű

DIÁK
EGYENRUHÁK
WOLLÁKNÁL

Oradea-Mare, Strada Cogălniceanu
Várady Zsigmond-utca 11. sz. alatt

10 to. Plattformwagen 760 spurig
10 to. Doppelstrucks 760 spurig
Stahlgussräder S. M. Qualität
300, 350, 400 u. 450 mm Durchm.
bei günstigen Preisen und Zah-
lungsbedingungen aus Vorrat
lieferbar. Räder sowie Musterwagen
am hiesigen Lager zur Besichtigung

FERROSTAAL A. G.

Oradea-Mare, Str. Saguna (Kapucinus) 2

A valódi

SCHICHT

A valódi

SZARVAS védjegyű SZAPPAN

kiméli értékes fehérneműjét.

